10000

।। एकाग्निकाण्डे (मन्त्रप्रश्नः) प्रथमप्रश्नः ।। हरिः ओम् ।।

10101

प्र॒सु॒ग्मन्ता॑ धि॒यसा॒ नस्य॑ स॒क्षणि॑ व॒रेभि॑र्व॒राꣳ अ॒भि षु॒ प्रसी॑दत । अ॒स्माक॒मिन्द्र॑
उ॒भयं॑ जुजोषति॒ यथ्सौ॒म्यस्यान्ध॑सो॒ बुबो॑धति ।
अ॒नृ॒क्ष॒रा ऋ॒जव॑स्सन्तु॒ पन्था॒ येभि॒स्सखा॑यो॒ यन्ति॑ नो व॒रेयम् । सम॑र्य॒मा सं भगो॑
नो निनीया॒थ्सञ्जा᳚स्प॒त्यꣳ सु॒यम॑मस्तु देवाः ।
अभ्रा॑तृघ्नी॒ं वरु॒णाप॑तिघ्नीं बृहस्पते । इन्द्रापु॑त्रघ्नीं ल॒क्ष्म्य॑न्ताम॒स्यै स॑वितस्सुव
। अघो॑रचक्षु॒रप॑तिघ्न्येधि शि॒वा प॒तिभ्य॑स्सु॒मना᳚स्सु॒वर्चाः᳚ ।
जी॒व॒सूर्दे॒वका॑मा स्यो॒ना शन्नो॑ भव द्वि॒पदे॒ शञ्चतु॑ष्पदे । इ॒दम॒हय्याँ᳚ त्वयि॑ पति॒घ्न्य॑ल॒क्ष्मिस्तां॑
निर्दि॑शामि । जी॒वाꣳ रु॑दन्ति॒ विम॑यन्ते अध्व॒रे
दी॒र्घामनु॒ प्रसि॑तिं दीधियु॒र्नर॑ः । वा॒मं पि॒तृभ्यो॒ य इ॒दꣳ स॑मेरि॒रे मय॒ः पति॑भ्यो॒
जन॑यः परि॒ष्वजे᳚ । व्यु॑क्षत् क्रू॒रमुद॑च॒न्त्वाप॒ आऽस्यै
ब्रा᳚ह्म॒णास्स्नप॑नꣳ हरन्तु । अवी॑रघ्नी॒रुद॑च॒न्त्वाप॑ः । अ॒र्य॒म्णो अ॒ग्निं परि॑यन्तु क्षि॒प्रं
प्रती᳚क्षन्ता॒ꣳ श्वश्र्वो॑ दे॒वरा᳚श्च । खेऽनस॒ः खे रथ॒ः खे
युग॑स्य शचीपते । अ॒पा॒लामि॑न्द्र॒ त्रिः पू॒त्व्वी॑कर॒थ्सूर्य॑वर्चसम् । शन्ते॒ हिर॑ण्य॒ꣳ
शमु॑ स॒न्त्वाप॒श्शन्ते॑ मे॒धी भ॑वतु॒ शय्युँ॒गस्य॒ तृद्म॑ ।
शन्त॒ आप॑श्श॒तप॑वित्रा भव॒न्त्वथा॒ पत्या॑ तन्व॑ꣳ सꣳसृ॑जस्व ।। (1)

10100

दी॒धि॒यु॒र्न॒रोऽष्टौ च॑ ।। (1)

10201

इति प्रथमप्रश्ने प्रथमः खण्डः ।

हिर॑ण्यवर्णा॒श्शुच॑यः पाव॒काः प्रच॑क्रमुर्हि॒त्वाऽव॒द्यमाप॑ः । श॒तं प॒वित्रा॒ वित॑ता॒
ह्यासु॒ ताभि॑ष्ट्वा दे॒वस्स॑वि॒ता पु॑नातु । हिर॑ण्यवर्णा॒श्शुच॑यः
पाव॒का यासु॑ जा॒तः क॒श्यपो॒ यास्व॒ग्निः । या अ॒ग्निं गर्भ॑ं दधि॒रे सु॒वर्णा॒स्तास्त॒ आप॒श्श
स्यो॒ना भ॑वन्तु । यासा॒ꣳ राजा॒ वरु॑णो॒ याति॒ मद्ध्ये॑
सत्यानृ॒ते अ॑व॒पश्य॒ञ्जना॑नाम् । या अ॒ग्निं गर्भ॑ं दधि॒रे सु॒वर्णा॒स्तास्त॒ आप॒श्श स्यो॒ना
भ॑वन्तु । यासा᳚ं दे॒वा दि॒वि कृ॒ण्वन्ति॑ भ॒क्षं या अ॒न्तरि॑क्षे
ब॒हु॒धा निवि॑ष्टाः । या अ॒ग्निं गर्भ॑ं दधि॒रे सु॒वर्णा॒स्तास्त॒ आप॒श्श स्यो॒ना भ॑वन्तु ।
शि॒वेन॑ त्वा॒ चक्षु॑षा पश्यन्त्वापश्शि॒वया॑ त॒न्वोप॑स्पृशन्तु॒
त्वच॑न्ते । घृ॒त॒श्चु॒त॒श्शुच॑यो॒ याः पा॑व॒कास्तास्त॒ आप॒श्श स्यो॒ना भ॑वन्तु । परि॑ त्वा

गिर्व॑णो॒ गिर॑ इ॒मा भ॑वन्तु वि॒श्वत॑ः । वृ॒द्धायु॒मनु॑ वृ॒द्धयो॑

जुष्टा॑ भवन्तु॒ जुष्ट॑यः । आ॒शासा॒नेत्ये॒षा । पू॒षा त्वे॒तो न॑यतु हस्त॒गृह्या॒श्विनौ᳚ त्वा॒

प्रव॑हता॒ꣳ रथे॑न । गृ॒हान्ग॑च्छ गृ॒हप॑त्नी॒ यथाऽसो॑ व॒शिनी॒ त्वं

वि॒दथ॒माव॑दासि ।। (2)
10200

भ॒व॒न्तु॒ पञ्च॑ च ।।(2)
10301

इति प्रथमप्रश्ने द्वितीयः खण्डः ।।

सोम॑ः प्रथ॒मो वि॑विदे गन्ध॒र्वो वि॑विद॒ उत्त॑रः । तृ॒तीयो॑ अ॒ग्निष्टे॒ पति॑स्तु॒रीय॑स्ते

मनु॒ष्य॒जाः । सोमो॑ऽददद्गन्ध॒र्वाय॑ गन्ध॒र्वो॑ऽद॑दद॒ग्नये᳚ । र॒यिञ्च॑

पु॒त्राꣳश्चा॑दाद॒ग्निर्मह्य॒मथो॑ इ॒माम् । गृ॒भ्णामि॑ ते सुप्रजा॒स्त्वाय॒ हस्त॒ं मया॒ पत्या॑

ज॒रद॑ष्टि॒र्यथाऽस॑ः । भगो॑ अ॒र्य॒मा स॑वि॒ता पुर॑न्धि॒र्मह्य॒न्त्वाऽ

दु॒र्गार्ह॑पत्याय दे॒वाः । ते ह॒ पूर्वे॒ जना॑सो॒ यत्र॑ पूर्व॒वहो॑ हि॒ताः । मू॒र्द्धन्वान्

यत्र॑ सौभ्र॒वः पूर्वो॑ दे॒वेभ्य॒ आऽत॑पत् । सर॑स्वति॒ प्रेदम॑व॒ सुभ॑गे॒

वाजि॑नीवति । तां त्वा॒ विश्व॑स्य भू॒तस्य॑ प्र॒गाया॑मस्यग्र॒तः । य एति॑ प्र॒दिश॒स्सर्वा॒ दिशोऽनु॒

पव॑मानः । हिर॑ण्यहस्त ऐर॒म्मस्स त्वा॒ मन्म॑नसं

कृणोतु । एक॑मि॒षे विष्णु॒स्त्वाऽन्वे॑तु॒ द्वे ऊ॒र्जे त्रीणि॑ व्र॒ताय॑ च॒त्वारि॒ मायो॑भवाय॒

पञ्च॑ प॒शुभ्य॒ष्षडृ॒तुभ्य॑स्स॒प्त स॒प्तभ्यो॒ होत्रा᳚भ्यो॒ विष्णु॒स्त्वाऽन्वे॑तु ।

सखा॑ स॒प्तप॑दा भव॒ सखा॑यौ स॒प्तप॑दा बभूव स॒ख्यन्ते॑ गमेयꣳ स॒ख्यात्ते॒ मा योषꣳ स॒ख्यान्मे॒

मा यो᳚ष्ठास्सम॑याव॒ सङ्क॑ल्पावहै॒ सं प्रि॑यौ रोचि॒ष्णू

सु॑मन॒स्यमा॑नौ । इष॒मूर्ज॑म॒भि सं॒वसा॑नौ॒ सन्नौ॒ मनाꣳ॑सि॒ सं व्र॒ता समु॑ चि॒त्तान्याक॑रम्

। सा त्वम॒स्यमू॒हमम॒हम॑स्मि॒ सा त्वं द्यौर॒हं पृ॑थि॒वी त्वꣳ

रेतो॒ऽहꣳ रे॑तो॒भृत्त्वं मनो॒ऽहम॑स्मि॒ वाक्त्वꣳ सामा॒हम॒स्म्यृक्त्व॒ꣳ सा मामनु॑व्रता

भव पु॒ꣳसे पु॒त्राय॒ वेत्त॑वै श्रि॒यै पु॒त्राय॒ वेत्त॑वा॒ एहि॑ सूनृते ।। (3)
10300

अ॒ग्र॒तष्षट्च॑ ।। (3)
10401

इति तृतीयः खण्डः ।।

सोमा॑य जनि॒विदे॒ स्वाहा᳚ । ग॒न्ध॒र्वाय॑ जनि॒विदे॒ स्वाहा᳚ । अ॒ग्नये॑ जनि॒विदे॒ स्वाहा᳚

। क॒न्य॒ला पि॒तृभ्यो॑ य॒तीप॑ति लो॒कमव॑ दी॒क्षाम॑दास्थ॒ स्वाहा᳚ ।

प्रेतो मु॒ञ्चाति॒ नामु॒त॑स्सुब॒द्धाम॒मुत॑स्करत् । यथे॒यमि॑न्द्र मीढ्वस्सुपु॒त्रा सु॒भगाऽस॑ति

। इ॒मान्त्वमि॑न्द्र मीढ्वस्सुपु॒त्राꣳ सु॒भगा॓ꣳ कुरु । दशा॓स्यां पु॒त्राना
धे॑हि॒ पति॑मेकाद॒शं कृ॑धि । अ॒ग्निरै॑तु प्रथ॒मो दे॒वता॑ना॒ꣳ॒ सो॓ऽस्यै प्र॒जां मु॑ञ्चतु
मृत्युपा॒शात् । तद॒यꣳ राजा॒ वरु॒णोनु॑मन्यतां॒ यथे॒य स्त्री पौत्र॑म॒घन्न
रोदा॓त् । इ॒माम॒ग्निस्त्रा॑यतां॒ गार्ह॑पत्यः प्र॒जाम॑स्यै नयतु दी॒र्घमायु॑ः । अशू॓न्योपस्था॒
जीव॑तामस्तु मा॒ता पौत्र॑मान॒न्दम॒भि प्रबु॑द्ध्यतामि॒यम् ।
मा ते॑ गृहे नि॒शि घोष॒ उत्था॑द॒न्यत्र॒ त्वद्रु॑द॒त्य॑स्सविँ॑शन्तु । मा त्वं वि॑के॒श्युर॒
आवधि॑ष्ठा जी॒वप॑त्नी पतिलो॒के विरा॑ज॒ पश्य॑न्ती प्र॒जाꣳ
सु॑मन॒स्यमा॑नाम् । द्यौस्ते॑ पृ॒ष्ठꣳ र॑क्षतु वा॒युरू॒रू अ॒श्विनौ॑ च॒ स्तन॒न्धय॑न्तꣳ सवि॒ताऽभि
र॑क्षतु । आ वास॑सः परि॒धाना॒द्बृह॒स्पति॒र्विश्वे॑ दे॒वा अ॒भिर॑क्षन्तु
प॒श्चात् । अ॒प्र॒ज॒स्तां पौ॓त्र मृत्युं पा॒प्मान॑मु॒त वा॒ऽघम् । शी॒र्ष्णस्स्रज॑मिवो॒न्मुच्य॑
द्विषद्भ्यः॒ प्रति॑मुञ्चामि॒ पाश॓म् । इ॒मं मे॑ वरुण॒ तत्त्वा॑ यामि॒
त्वन्नो॑ अग्ने॒ सत्वन्नो॑ अग्ने॒ त्वम॑ग्ने अ॒याऽस्य॒या सन्मन॑सा हि॒तः । अ॒या सन् ह॒व्यमू॑हिषे॒ऽया नो॑ धेहि भेष॒जम्
।। (4)
10400
रोदा॓द्भेष॒जम् ।। (4)
10501
इति प्रथमप्रश्ने चतुर्थः खण्डः ।।
आति॑ष्ठेममश्मा॑न॒मश्मे॑व॒ त्व स्थि॒रा भ॑व । अ॒भिति॑ष्ठ पृतन्य॒तस्सह॑स्व पृतनाय॒तः । इ॒यन्ना॒र्युप॑ब्रूते॒
कुल्पा॓न्यावपन्ति॒का । दी॒र्घायु॑रस्तु मे॒
पति॒र्जीवा॑तु श॒रद॑श्श॒तम् । तुभ्य॒मग्ने॒ पर्य॑वहन्थ्सू॒र्या॑ व॑ह॒तुना॑ स॒ह । पुन॒ः पति॑भ्यो
जा॒यां दा अ॑ग्ने प्र॒जया॑ स॒ह । पुन॒ः पत्नी॑म॒ग्निर॑दा॒दायु॑षा
स॒ह वर्च॑सा । दी॒र्घायु॑रस्या॒ यः पति॒स्स ए॑तु श॒रद॑श्श॒तम् । विश्वा॑ उ॒त त्वया॑ व॒यं
धारा॑ उद॒न्या॑ इव । अति॑गाहेमहि॒ द्विषः॑ ।
आति॑ष्ठेममश्मा॑नम् । अ॒र्यमण॒न्नु दे॒वं क॒न्या॑ अ॒ग्निम॑यक्षत । स इ॒मान्दे॒वो अ॑ध्व॒रः
प्रेतो मु॒ञ्चाति॒ नामु॒त॑स्सुब॒द्धामु॒त॑स्करत् । तुभ्य॒मग्ने॒
पर्य॑वह॒न्पुन॒ः पत्नी॑म॒ग्निर॑दा॒द्विश्वा॑ उ॒त त्वया॑ व॒यमाति॑ष्ठेममश्मा॑नम् । त्वम॑र्य॒मा
भ॑वसि॒ यत्क॒नीना॒न्नाम॑ स्व॒धाव॒थ्स्व॑र्यं बि॒भर्षि॑ । अ॒ञ्जन्ति॑
वृ॒क्षꣳ सुधि॑त॒न्न गोभि॒र्यद्दं॑प॑ती सम॑नसा कृ॒णोषि॑ । तुभ्य॒मग्ने॒ पर्य॑वह॒न्पुन॒ः पत्नी॑म॒ग्निर॑दा॒द्विश्वा॑
उ॒त त्वया॑ व॒यम् । प्र त्वा॑ मुञ्चामि॒ वरु॑णस्य॒
पाशा॒द्येन॒ त्वाऽब॑द्ध्नाथ्सवि॒ता सु॒केत॑ः । धा॒तुश्च॒ योनौ॑ सुकृ॒तस्य॑ लो॒के स्यो॒नन्ते॑
स॒ह पत्या॑ करोमि । इ॒मं विष्या॑मि॒ वरु॑णस्य॒ पाशं॒

यमब॑द्ध्नीत सवि॒ता सु॒शेव॑ः । धा॒तुश्च॒ योनौ॑ सुकृ॒तस्य॑ लो॒केऽरि॑ष्टां त्वा स॒ह पत्या॑
करोमि । अ॒याश्चा॒ग्नेऽस्य॑नभिश॒स्तीश्च॑ स॒त्यमि॑त्त्वम॒या
अ॑सि । अय॑सा॒ मन॑सा धृ॒तोऽयसा॒ ह॒व्यमू॑हिषे॒ऽया नो॑ धेहि भेष॒जम् ।। (5)
10601
द्विष॑स्सु॒शेव॒स्त्रीणि॑ च ।।
इति प्रथमप्रश्ने पञ्चमः खण्डः ।।
स॒त्येनोत्त॑भिता॒ भूमि॒स्सूर्ये॒णोत्त॑भिता॒ द्यौः । ऋ॒तेना॑दि॒त्यास्तिष्ठ॑न्ति दि॒वि सोमो॒
अधि॑ श्रि॒तः । यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒द्ध्नं योगे॑योगे ।
सु॒कि॒ꣳशु॒कꣳ श॑ल्म॒लिं वि॒श्वरू॑प॒ꣳ हिर॑ण्यवर्णꣳ सु॒वृत॑ꣳ सुच॒क्रम् । आरो॑ह व॒द्ध्वमृत॑स्य
लो॒क स्यो॒नं पत्ये॑ वह॒तुं कृ॑णुष्व । उदु॑त्त॒रमा॒रोह॑न्ती व्य॒स्यन्ती॑
पृतन्य॒तः । मू॒र्द्धानं॒ पत्यु॒रा रो॑ह प्र॒जया॑ च वि॒राड्भ॑व । स॒म्राज्ञी॒ श्वशु॑रे भव स॒म्राज्ञी᳚
श्वश्रु॒वां भ॑व । ननां᳚दरि स॒म्राज्ञी॑ भव स॒म्राज्ञी॒ अधि॑
दे॒वृषु॑ । स्नु॒षाणा॒ꣳ श्वशु॑राणां प्र॒जाया॑श्च॒ धन॑स्य च । पती॑नाञ्च देवॄ॒णाञ्च॑ सजा॒ताना᳚
वि॒राड्भ॑व । नी॒ल॒लो॒हि॒ते भ॑वतः कृ॒त्यास॒क्तिर्व्य॑ज्यते ।
एध॑न्तेऽस्या ज्ञा॒तयः॒ पति॑र्ब॒न्धेषु॑ बद्ध्यते । ये व॒द्ध्वश्च॒न्द्रं व॑ह॒तुं यक्ष्मा॒ यन्ति॒
जना॒ꣳ अनु॑ । पुन॒स्तान् य॒ज्ञिया॑ दे॒वा नय॑न्तु॒ यत॒ आग॑ताः ।
मा वि॑दन्परिप॒न्थिनो॒ य आ॒सीद॑न्ति॒ दंप॑ती । सुगेभि॑र्दु॒र्गमती॑ता॒मप॑ द्रान्त्वरा॑तयः
। सुगं पन्था॑न॒मारु॑क्ष॒मरि॑ष्ट स्वस्ति॒वाह॑नम् । यस्मि॑न्वी॒रो
न रिष्य॑त्य॒न्येषां᳚ वि॒न्दते॒ वसु॑ ।। (6)
10600
धन॑स्य च॒ नव॑ च ।। (6)
10701
इति प्रथमप्रश्ने षष्ठः खण्डः ।
ताम॑न्दसा॒ना मनु॑षो दुरो॒ण आ ध॒त्तꣳ र॒यिं द॒शवी॑रं वच॒स्यवे᳚ । कृ॒तं ती॒र्थꣳ सु॑प्रपा॒णꣳ
शु॑भस्पती स्था॒णुं प॑थे॒ष्ठामप॑ दुर्म॒तिꣳ ह॑तम् । अ॒यन्नो॑
म॒ह्याः पा॒र स्व॒स्ति ने॑ष॒द्वन॒स्पति॑ः । सीरा॑ नस्सु॒तरा॑ भव दीर्घायु॒त्वाय॒ वर्च॑से
। अ॒स्य॒पा॒रे नि॑र्ऋ॒थस्य॑ जी॒वा ज्योति॑रशीमहि । म॒ह्या
इन्द्र॑स्स्व॒स्तये᳚ । यद्दृ॒तेचि॑दभि॒श्रिष॑ः पु॒रा ज॒र्तृभ्य॑ आ॒तृद॑ः । सन्धा॑ता स॒न्धिं
म॒घवा॑ पु॒रो॒वसु॒र्निष्क॑र्ता॒ विह्रु॑तं॒ पुन॑ः । इडा॑मग्न इ॒मं
मे॑ वरुण॒ तत्त्वा॑ यामि॒ त्वन्नो॑ अग्ने॒ स त्वन्नो॑ अग्ने॒ त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ । ये ग॑न्ध॒र्वा अ॑प्स॒रस॑श्च दे॒वीरे॒षु
वृ॒क्षेषु॑ वानस्प॒त्येष्वास॑ते । शि॒वास्ते अ॒स्यै व॒द्ध्वै॑ भवन्तु॒ मा हि॒ꣳसिषुर्व॑ह॒तुमू॒ह्यमा॑नाम्

। या ओष॑धयो॒ या न॒द्यो॑ यानि॒ धन्वा॑नि॒ ये वना॑ ।
ते त्वा॑ वधु प्र॒जाव॑तीं॒ प्र त्वे मु॑ञ्च॒न्त्वꣳह॑सः । संका॑शयामि वह॒तुं ब्रह्म॑णा गृ॒हैरघो॑रेण॒
चक्षु॑षा॒ मैत्रे॑ण । प॒र्याण॑द्धं वि॒श्वरू॑पं॒ यद॒स्याꣳ स्यो॒नं
पति॑भ्यस्सवि॒ता कृ॑णोतु॒ तत् । आ वा॑मगन्थ्सुम॒तिर्वा॑जिनी वसून्यश्वि॑ना हृ॒थ्सु कामाꣳ॑ अयꣳसत
। अभू॑तङ्गो॒पा मि॑थु॒ना शु॑भस्पती प्रि॒या
अ॑र्य॒म्णो दु॒र्याꣳ॑ अशीमहि । अ॒यन्नो॑ दे॒वस्स॑वि॒ता बृ॒हस्पति॑रिन्द्रा॒ग्नी मि॒त्रावरु॑णा
स्व॒स्तये॑ । त्वष्टा॒ विष्णु॑ः प्र॒जया॑ सꣳररा॒णः काम॒ आया॑तं॒
कामा॑य त्वा॒ विमु॑ञ्चतु ।। (7)
10700
आस॑ते॒ नव॑ च ।। (7)
10801
इति प्रथमप्रश्ने सप्तमः खण्डः ।
शर्म॒ वर्मे॒दमाह॑रा॒स्यै नार्या॑ उप॒स्तिरे॑ । सिनी॑वालि॒ प्रजा॑यतामि॒यं भग॑स्य सुम॒ताव॑सत्
। गृ॒हान्भ॒द्रान्थ्सु॒मन॑सः॒ प्रप॒द्येऽवी॑रघ्नी व॒ीरव॑तस्सु॒वीरा॑न् ।
इरां॒ वह॑तो घृतमु॒क्षमा॑णा॒स्तेष्व॒हꣳ सुमना॒स्सं वि॑शामि । आग॑न्गो॒ष्ठं महि॑षी॒ गोभि॒रश्वै॒राय॑ुष्मत्पत्नी
प्र॒जया॑ स्व॒र्वित् । ब॒ह्वीं प्र॒जाञ्ज॒नय॑न्ती
सुर॒त्नेमम॒ग्निꣳ श॒तहि॑मास्सपर्यात् । अ॒यम॒ग्निर्गृ॒हप॑तिस्सुस॒ꣳसत्पु॑ष्टि॒वर्द्ध॑नः
। यथा॒ भग॑स्या॒भ्यां दद॑द्र॒यिं पु॒ष्टिमथो॑ प्र॒जाम् । प्र॒जाया॑ आभ्यां प्रजापत॒
इन्द्रा॑ग्नी॒ शर्म॑ यच्छतम् । यथै॒न॑यो॒र्न प्र॑मी॒याता॑ उ॒भयो॒र्जीव॑तोः प्र॒जा । तेन॑ भूतेन॑
ह॒विषा॒ऽयमा प्या॑यतां॒ पुन॑ः । जा॒यां याम॑स्मा॒ आवा॑क्षु॒स्ताꣳ
रसे॑ना॒भि व॑र्द्धताम् । अ॒भिव॑र्द्धतां॒ पय॑सा॒ऽभि रा॒ष्ट्रेण॒ वर्द्धताम् । र॒य्या स॒हस्र॑पोषसे॒मौ
स्ता॒मन॑पेक्षितौ । इ॒हैव स्त॒ं मा वियो॑ष्टं॒ विश्व॒मायु॒र्व्य॑श्नुतम् ।
म॒ह्या ई॑न्द्रस्स्व॒स्तये॑ । ध्रु॒वैधि पो॑ष्या॒ मयि॒ मह्य॑न्त्वाऽदा॒द्बृ॒हस्पति॑ः । मया॒
पत्या॑ प्र॒जाव॑ती॒ सं जी॑व श॒रद॑श्श॒तम् । त्वष्टा॑ जा॒याम॑जनय॒त्
त्वष्टा॑ऽस्यै त्वां पति॑म् । त्वष्टा॑ स॒हस्र॒मायू॑ꣳषि दी॒र्घमायु॑ः कृणोतु वाम् । इ॒मं मे॑
वरुण॒ तत्त्वा॑ यामि॒ त्वन्नो॑ अग्ने॒ स त्वन्नो॑ अग्ने॒ त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ ।। (8)
10800
जीव॑तोः प्र॒जा वा॒मेक॑ञ्च ।। (8)
10901
इति प्रथमप्रश्ने अष्टमः खण्डः ।
इ॒ह गाव॒ः प्रजा॑यद्ध्वमि॒हाश्वा॑ इ॒ह पूरु॑षाः । इ॒हो स॒हस्र॑दक्षिणो रा॒यस्पोषो॒ निषी॑दतु

। सोमे॑नादि॒त्या ब॒लिन॒स्सोमे॑न पृथि॒वी दृ॒ढा । अथो॒
नक्ष॑त्राणामे॒षामु॒पस्थे॒ सोम॒ आधि॑तः । प्र स्व॒स्स्थ॒ः प्रेयं प्र॒जया॒ भुव॑ने शोचेष्ट । इ॒ह
प्रि॒यं प्र॒जया॑ ते॒ सम॑ृद्ध्यताम॒स्मिन् गृहे गार्ह॑पत्याय
जागृहि । ए॒ना पत्या॑ त॒न्व॑ꣳ सꣳ सृ॑ज॒स्वाथा॒ जीव्री॑ वि॒दथ॒मा व॑दासि । सु॒म॒ङ्ग॒लीरि॒यं
व॒धूरि॒माꣳ स॑मेत॒ पश्य॑त । सौभा॑ग्यम॒स्यै द॒त्वायाथास्तं॒
वि परे॑तन । ध्रु॒वक्षि॑तिर्ध्रु॒वयो॑निर्ध्रु॒वम॑सि ध्रु॒वत॑स्स्थि॒तम् । त्वन्नक्ष॑त्राणां
मे॒थ्यसि॒ स मा॑ पाहि पृतन्य॒तः । स॒प्त॒ऋ॒षय॑ः प्रथ॒मां कृत्ति॑काना
मरुन्ध॒तीम् । यद्ध्रु॒वता॒ꣳ ह नि॒न्युष्षद्कृत्ति॑कामुख्ययो॒गं वह॑न्ती॒यम॒स्माक॑मेधत्वष्ट॒मी
। सद॑स॒स्पति॒मद्भु॑तं प्रि॒यमिन्द्र॑स्य॒ काम्य॑म् । सनिं॑
मे॒धाम॑यासिषम् । उद्दी॑प्यस्व जातवेदोऽप॒घ्नन्निर्ऋ॑तिं॒ मम॑ । प॒शूꣳश्च॒ मह्य॒मा व॑ह॒ जीव॑नञ्च॒
दिशो॑ दश । मा नो॑ हिꣳसीज्जातवेदो॒ गामश्वं॒
पुरु॑षं॒ जग॑त् । अबि॑भ्र॒दग्न॒ आग॑हि श्रि॒या मा॒ परि॑पातय ।। (9)
10900
ध्रु॒वत॑स्स्थि॒तन्नव॑ च ।। (9)
11001
इति प्रथमप्रश्ने नवमः खण्डः ।।
उ॒दी॒र्ष्वातो॑ विश्वावसो॒ नम॑सेडामहे त्वा । अ॒न्यामि॑च्छ प्रफ॒र्व्य॑ꣳ सञ्जा॒यां पत्या॑ सृज
। उ॒दी॒र्ष्वा॒तः पति॑वती॒ ह्ये॑षा वि॒श्वाव॑सुं॒ नम॑सा गी॒र्भिरी॑ट्टे ।
अ॒न्यामि॑च्छ पितृ॒षदं॒ व्य॑क्ता॒ꣳ स ते॑ भा॒गो ज॒नुषा॒ तस्य॑ विद्धि । अग्ने॑ प्रायश्चित्ते॒
त्वन्दे॒वाना॒ं प्राय॑श्चित्तिरसि ब्राह्म॒णस्त्वा॑ ना॒थका॑मः॒ प्रप॑द्ये॒
याऽस्यां॒ प॑ति॒घ्नी त॒नूः प्र॑जा॒घ्नी प॑शु॒घ्नी ल॑क्ष्मि॒घ्नी जा॑र॒घ्नीम॑स्यै॒ ताङ्कृ॑णोमि॒
स्वाहा॑ । वायो॑ प्रायश्चित्त॒ आदि॑त्य प्रायश्चित्ते॒ प्रजा॑पते प्रायश्चित्ते॒
त्वन्दे॒वाना॒ं प्राय॑श्चित्तिरसि ब्राह्म॒णस्त्वा॑ ना॒थका॑मः॒ प्रप॑द्ये॒ याऽस्यां॒ प॑ति॒घ्नी
त॒नूः प्र॑जा॒घ्नी प॑शु॒घ्नी ल॑क्ष्मि॒घ्नी जा॑र॒घ्नीम॑स्यै॒ ताङ्कृ॑णोमि॒ स्वाहा॑ ।
प्र॒स॒वश्चो॑पया॒मश्च॒ काट॑श्चार्ण॒वश्च॑ ध॒र्णसि॑श्च॒ द्रवि॑णञ्च॒ भग॑श्चान्तरि॑क्षञ्च॒
सिन्धु॑श्च समु॒द्रश्च॒ सर॑स्वाꣳश्च वि॒श्वव्य॑चाश्च॒ ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॒
तमे॑षा॒ञ्जंभे॑ दद्ध्म॒स्स्वाहा॑ । मधु॑श्च॒ माध॑वश्च शु॒क्रश्च॒ शुचि॑श्च॒ नभ॑श्च नभ॒स्य॑श्चे॒षश्चो॒र्जश्च॒
सह॑श्च सह॒स्य॑श्च॒ तप॑श्च तप॒स्य॑श्च॒ ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑
नो॒ द्वेष्टि॒ तमे॑षा॒ञ्जंभे॑दद्ध्म॒स्स्वाहा॑ । चि॒त्तञ्च॒ चित्ति॒श्चाकू॑त॒ञ्चाकू॑ति॒श्चाधी॑त॒ञ्चाधी॑तिश्च॒
विज्ञा॑तञ्च वि॒ज्ञान॑ञ्च॒ नाम॑ च॒ क्रतु॑श्च॒ दर्॒श॑श्च पू॒र्णमा॑सश्च॒
ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॒ तमे॑षा॒ञ्जंभे॑ दद्ध्म॒स्स्वाहा॑ । भूस्स्वाहा॒ भुव॒स्स्वाहा॒ सुव॒स्स्वाहोꣳ स्वाहा॑ ।। (10)

11000
उदीर्ष्वातो दश ।। (10)
11101
इति प्रथमप्रश्ने दशमः खण्डः ।।
अपश्यन्त्वा मनसा चेकितानं तपसो जातं तपसो विभूतम् । इह प्रजामिह रयिं ररराणः
प्रजायस्व प्रजया पुत्रकाम । अपश्यन्त्वा मनसा
दीध्यानां स्वायां तनूं ऋत्विये नाथमानाम् । उप मामुच्चा युवतिर्बुभूयाः
प्रजायस्व प्रजया पुत्रकामे । समञ्जन्तु विश्वे देवास्समापो हृदयानि
नौ । सं मातरिश्वा सं धाता समु देष्ट्री दिदेष्टु नौ । प्रजापते तन्वं मे जुषस्व त्वष्टर्देवेभिस्सहसाम
इन्द्र । विश्वैर्देवैरातिभिस्सं रराणः पुंसां
बहूनां मातरस्स्याम । आ नः प्रजाञ्जनयतु प्रजापतिराजरसाय समनक्त्वर्यमा । अदुर्मङ्गलीः
पतिलोकमा विश शन्नो भव द्विपदे शञ्चतुष्पदे ।
तां पूषञ्छिवतमा मेरयस्व यस्यां बीजं मनुष्या वपन्ति । या न ऊरू उशती विस्रयातै
यस्यामुशन्तः प्रहरेम शेफम् ।। (11)
11000
शञ्चतुष्पदे द्वे च ।। (11)
11201
इति प्रथमप्रश्ने एकादशः खण्डः ।।
आरोहोरुमुपबर्हस्व बाहुं परिष्वजस्व जायां सुमनस्यमानः । तस्यां पुष्यतं मिथुनौ
सयोनी बह्वीं प्रजां जनयन्तौ सरेतसा । आर्द्रयाऽरण्या
यत्रामन्थत्पुरुषं पुरुषेण शक्रः । तदेतौ मिथुनौ सयोनी प्रजयाऽमृतेनेह गच्छतम्
। अहं गर्भमदधामोषधीष्वहं विश्वेषु भुवनेष्वन्तः । अहं
प्रजा अजनयं पितृणामहं जनिभ्यो अपरीषु पुत्रान् । पुत्रिणेमा कुमारिणा विश्वमायुर्व्यश्नुतम्
। उभा हिरण्यपेशसा वीतिहोत्रा कृतद्वसू ।
दशस्यन्त्वाऽमृताय कंशमूधो रोमशं हथो देवेषु कृणुतो दुवः ।। (12)
11200
आरोह नव ।। (12)
11301
इति प्रथमप्रश्ने द्वादशः खण्डः ।।
विष्णुर्योनिङ्कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिंशतु । आसिञ्चतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु
ते । गर्भन्धेहि सिनीवालि गर्भन्धेहि सरस्वति । गर्भन्ते
अश्विनौ देवावा धत्तां पुष्करस्रजा । हिरण्ययी अरणी यन्निर्मन्थतो अश्विना

। तन्ते गर्भꣳ हवामहे दशमे मासि सूतवे । यथेयं पृथिवी मही
तिष्ठन्ती गर्भमादधे । एवन्त्वं गर्भमा धत्स्व दशमे मासि सूतवे । यथा पृथिव्यग्निगर्भा
द्यौर्यथेन्द्रेण गर्भिणी । वायुर्यथा दिशां गर्भ एवं गर्भं
दधामि ते । विष्णो श्रेष्ठेन रूपेणास्यान्नार्यां गवीन्याम् । पुमाꣳसं गर्भमा धेहि
दशमे मासि सूतवे । नेजमेष परा पत सुपुत्रः पुनरा पत ।
अस्यै मे पुत्रकामायै गर्भमा धेहि यः पुमान् । व्यस्य योनिं प्रति रेतो गृहाण
पुमान्पुत्रो धीयतां गर्भो अन्तः । तं माता दशमासो बिभर्तु
स जायतां वीरतमस्स्वानाम् । आ ते गर्भो योनिमेतु पुमान्बाण इवेषुधिम् । आ वीरो जायतां पुत्रस्ते
दशमास्यः ।। (13)
11300
गर्भं दधामि तेऽष्टौ च ।। (13)
11401
इति प्रथमप्रश्ने त्रयोदशः खण्डः ।।
करोमि ते प्राजापत्यमा गर्भो योनिमेतु ते । अनूनः पूर्णो जायतामश्लोणोऽपिशाचधीतः
। पुमाꣳस्ते पुत्रो नारि तं पुमाननु जायताम् ।
तानि भद्राणि बीजान्यृषभा जनयन्तु नौ । यानि भद्राणि बीजान्यृषभा जनयन्ति नः
। तैस्त्वं पुत्रान् विन्दस्व सा प्रसूर्धेनुका भव ।
काम प्रमृद्ध्यतां मह्यमपराजितमेव मे । यं कामं कामये देव तं मे वायो समर्द्धय
। अनुहवं परिहवं परीवादं परिक्षपम् । दुस्स्वप्नं दुरुदितं
तद्द्विषद्भ्यो दिशाम्यहम् । अनुहूतं परिहूतꣳ शकुनेर्यदशाकुनम् । मृगस्य सृतमक्ष्णया
तद्द्विषद्भ्यो दिशाम्यहम् । आरात्ते अग्निरस्त्वारात्परशुरस्तु
ते । निवाते त्वाऽभिवर्षतु स्वस्ति तेऽस्तु वनस्पते स्वस्ति मेऽस्तु वनस्पते । नमश्शकृत्सदे
रुद्राय नमो रुद्राय शकृत्सदे । गोष्ठमसि
नमस्ते अस्तु मा मा हिꣳसीस्सिगसि नसि वज्रो नमस्ते अस्तु मा मा हिꣳसीः । उद्गातेव
शकुने साम गायसि ब्रह्मपुत्र इव सवनेषु शꣳससि ।
स्वस्ति नश्शकुने अस्तु प्रति नस्सुमना भव ।। (14)
11400
अहमष्टौ च ।। (14)
11501
इति प्रथमप्रश्ने चतुर्दशः खण्डः ।।
प्रातरग्निं प्रातरिन्द्रꣳ हवामहे प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरश्विना । प्रातर्भगं

पूषणं ब्रह्मणस्पतिम्प्रातस्सोममुत रुद्रꣳ हुवेम । प्रातर्जितं भगमुग्रꣳ
हुवेम वयं पुत्रमदितेर्यो विधर्ता । आध्रश्चिद्यं मन्यमानस्तुरश्चिद्राजा चिद्यं
भगं भक्षीत्याह । भग प्रणेतर्भग सत्यराधो भगेमान्धियमुदव ददन्नः ।
भग प्रणो जनय गोभिरश्वैर्भग प्रनृभिर्नृवन्तस्स्याम । उतेदानीं भगवन्तस्स्यामोत
प्रपित्व उत मध्ये अह्नाम् । उतोदिता मघवन्थ्सूर्यस्य वयन्देवानाꣳ
सुमतौ स्याम । भग एव भगवाꣳ अस्तु देवास्तेन वयं भगवन्तस्स्याम । तन्त्वा भग सर्व इज्जोहवीमि स
नो भग पुरएता भवेह ।
समध्वरायोषसो नमन्त दधिक्रावेव शुचये पदाय । अर्वाचीनव्वँसुविदं भगन्नो
रथमिवाश्वा वाजिन आवहन्तु । अश्वावतीर्गोमतीर्न उषासो
वीरवतीस्सदमुच्छन्तु भद्राः । घृतन्दुहाना विश्वतः प्रपीना यूयं पात स्वस्तिभिस्सदा नः ।।(15)
11500
भवेह चत्वारि च ।। (15)
11601
इति प्रथमप्रश्ने पञ्चदशः खण्डः ।।
इमां खनाम्योषधीं वीरुधं बलवत्तमाम् । यया सपत्नीं बाधते यया संविन्दते पतिम्
। उत्तानपर्णे सुभगे सहमाने सहस्वति । सपत्नीं मे
पराधम पतिं मे केवलं कृधि । उत्तराऽहमुत्तर उत्तरेदुत्तराभ्यः । अथा सपत्नी
या ममाधरा साऽधराभ्यः । न ह्यस्यै नाम गृभ्णामि नो
अस्मिन्रमते जने । परामेव परावतꣳ सपत्नीं नाशयामसि । अहमस्मि सहमानाऽथ
त्वमसि सासहिः । उभे सहस्वती भूत्वा सपत्नीं मे
सहावहै । उप तेऽधाꣳ सहमानामभि त्वाऽधाꣳ सहीयसा । मामनु प्र ते मनो वथ्सं गौरिव धावतु पथा
वारिव धावतु ।। (16)
11600
सहावहै द्वे च ।। (16)
11701
इति प्रथमप्रश्ने षोडशः खण्डः ।
उदसौ सूर्यो अगादुदयं मामको भगः । अहन्तद्विद्वलापतिमभ्यसाक्षि विषासहिः । अहं
केतुरहं मूर्धाऽहमुग्रा विवाचनी । ममेदनु क्रतुं
पतिस्सेहानाया उवाचरेत् । मम पुत्राश्शत्रुहणोऽथो मे दुहिता विराट् । उताहमस्मि
सञ्जया पत्युर्मे श्लोक उत्तमः । येनेन्द्रो हविषा
कृत्यभवद्द्युम्न्युत्तमः । अहन्तदक्रि देवा असपत्ना किलाभवम् । असपत्ना सपत्निघ्नी

जयन्त्यभिभूवरी । आविथ्सि सर्वासाः राधो वर्चो
अस्थैयसामिव । समजैषमिमा अहः सपत्नीरभिभूवरीः । यथाऽहमस्य वीरस्य विराजामि धनस्य च ।।
(17)
11700
अस्थैयसामिव द्वे च ।। (17)
11801
इति प्रथमप्रश्ने सप्तदशः खण्डः ।।
अक्षीभ्यान्ते नासिकाभ्यां कर्णाभ्यां चुबुकादधि । यक्ष्मः शीर्षण्यं मस्तिष्काज्जिह्वाया
विवृहामि ते । ग्रीवाभ्यस्त उष्णिहाभ्यः कीकसा
भ्योऽनूक्यात् । यक्ष्मं दोषण्यमःसाभ्यां बाहुभ्यां विवृहामि ते । आन्त्रेभ्यस्ते
गुदाभ्यो वनिष्ठोर्हृदयादधि । यक्ष्मं मतस्नाभ्यां यक्नः
प्लाशिभ्यो विवृहामि ते । ऊरुभ्यान्तेऽष्ठीवद्भ्यां जङ्घाभ्यां प्रपदाभ्याम् । यक्ष्म
श्रोणीभ्यां भासदाद्भःसो विवृहामि ते । मेहनाद्वलङ्करणाल्लोमभ्यस्ते
नखेभ्यः । यक्ष्मः सर्वस्मादात्मनस्तमिमं विवृहामि ते । अङ्गादङ्गाल्लोम्नो लोम्नो
जातं पर्वणिपर्वणि । यक्ष्मः सर्वस्मादात्मनस्तमिमं विवृहामि ते ।
परादेहि शाबल्यं ब्रह्मभ्यो विभजा वसु । कृत्यैषा पद्वती भूत्वा जायाऽऽविशते
पतिम् । अश्लीला तनूर्भव रुशती पापयाऽमुया । पतिर्यद्वध्वै
वाससा स्वमङ्गमभिधिथ्सति । क्रूरमेतत् कटुकमेतदपाष्ठवद्विषवन्नैतदत्तवे
। सूर्या यः प्रत्यक्षं विद्याथ्स एतत् प्रतिगृह्णीयात् । आशसनं
विशसनमथो अधि विचर्तनम् । सूर्यायाः पश्य रूपाणि तानि ब्रह्मोत शःसति ।। (18)
11800
इमं विवृहामि ते शःसति ।। (18)
10000
अक्षीभ्यां ग्रीवाभ्य आन्त्रेभ्य ऊरुभ्यां मेहनादङ्गादङ्गात्परा देहि सप्त ।।
प्रसुग्मन्ताष्टादश हिरण्यवर्णाः पञ्चदश सोमः प्रथमष्षोडश सोमाय जनिविदे
विःशतिरातिष्ठेमन्त्रयोर्विःशतिस्सत्येन तामन्दसानैकान्नविःशति
रेकान्नविःशतिश्शर्म वर्मैकविःशतिरिह गाव एकान्नविःशतिरुदीर्ष्वातो दशापश्यन्त्वा
द्वादशारोहोरुन्नव विष्णुर्योनिं करोमि तेऽष्टादशाष्टादश
प्रातरग्निं चतुर्दशेमां खनाम्युदसौ सूर्यो द्वादशद्वादशाक्षीभ्यान्ते विःशतिरष्टादश ।।18।।
प्रसुग्मन्ताऽपश्यन्त्वाऽष्टादश ।।18।।

प्र॒सु॒ग्मन्ता॒ तानि॑ ब्र॒ह्मोत श॑ꣳसति ।।

इति एकाग्निकाण्डे प्रथमप्रश्नः समाप्तः ।। हरिः॑ ओ(4)म् । श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

२००००

हरिः ओम् ।। अथ एकाग्निकाण्डे द्वितीयप्रश्नः प्रारम्भः ।

२०१०१

उ॒ष्णेन॑ वायवु॒दकेने॒ह्यदि॑ति॒ः केशान् वपतु । आप॑ उन्दन्तु जी॒वसे॑ दीर्घायु॒त्वाय॒ वर्च॑से । ज्योक्च॒ सूर्यं᳚ दृ॒शे ।
येनाव॑पथ्सवि॒ता क्षु॒रेण॒
सोम॑स्य॒ राज्ञो॒ वरु॑णस्य वि॒द्वान् । तेन॑ ब्रह्माणो वपते॒दम॒स्यायु॑ष्मा॒ञ्जर॑दष्टि॒र्यथाऽस॑द॒यम॒सौ
। येन॑ पू॒षा बृह॒स्पते॑र॒ग्नेरिन्द्र॑स्य॒ चायु॒षेऽव॑पत् ।
तेना॒स्यायु॑षे वप॒ सौश्लो᳚क्याय स्व॒स्तये᳚ । येन॒ भूय॒श्चरा᳚त्य॒यञ्ज्योक्च॒ पश्या॑ति॒ सूर्य᳚म्
। तेना॒स्यायु॑षे वप॒ सौश्लो᳚क्याय स्व॒स्तये᳚ । येन॑ पू॒षा
बृह॒स्पते॑र॒ग्नेरिन्द्र॑स्य॒ चायु॒षेऽव॑पत् । तेन॑ ते वपाम्यसा॒वायु॑षा॒ वर्च॑सा॒ यथा॒ ज्योक्सु॒मना॒
असा᳚ः । यत्क्षु॒रेण॑ म॒र्चय॑ता सु॒पे॒शसा॒
वप्त्रा॒ वप॑सि॒ केशान् । शुन्धि॒ शिरो॒ मास्यायु॒ः प्रमो॑षीः । उ॒प्त्वाय॒ केश॒ान्॒ वरु॑णस्य॒
राज्ञो॒ बृह॒स्पति॑स्सवि॒ता सोमो॑ अ॒ग्निः । तेभ्यो॑ नि॒धानं॑
बहु॒धाऽन्व॑विन्दन्नन्त॒रा द्यावा॑पृथि॒वी अ॒पस्सुव॑ः ।।

२०१००

आयु॒षेऽव॑पत्पञ्च॑ च ।। (१)

इति द्वितीयप्रश्ने प्रथमः खण्डः ।।

२०२०१

आ॒यु॒र्दा दे॑व ज॒रसं॑ गृणा॒नो घृ॒तप्र॑तीको घृ॒तपृ॑ष्ठो अग्ने । घृ॒तं पिब॑न्न॒मृत॒ञ्चारु॒
गव्यं॑ पि॒तेव॑ पु॒त्रञ्ज॒रसे॑ नये॒मम् । आति॑ष्ठे॒ममश्मा॑न॒मश्मे॑व॒ त्व
स्थि॒रो भ॑व । अ॒भिति॑ष्ठ पृतन्य॒तस्सह॑स्व पृतनाय॒तः । रे॒वती᳚स्त्वा॒ व्य॑क्ष्ण॒न्कृत्ति॑का॒श्चाकृ॑न्त
स्त्वा । धियो॑ऽवय॒न्नव॒ग्ना आ॑वृञ्ज॒न्थ्स॒हस्र॒मन्ताꣳ॑
अ॒भितो॑ अयच्छन्न् । दे॒वीर्दे॒वाय॑ परि॒धी स॑वि॒त्रे । म॒हत्तदा॑सामभवन्महित्व॒नम् । या अकृ॑न्त॒न्नव॑य॒न्॒
या अत॑न्वत॒ याश्च॑ दे॒वीरन्ता॑न॒भितो॑ऽददन्त ।
तास्त्वा॑ दे॒वीर्ज॒रसे॒ संव्य॑य॒न्त्वायु॑ष्मानि॒दं परि॑धथ्स्व॒ वास॑ः । परि॑धत्त धत्त॒ वास॑सैनꣳ
श॒तायु॑षं कृणुत दी॒र्घमायु॑ः । बृह॒स्पति॒ः प्राय॑च्छ॒द्वास॑
ए॒तथ्सोमा॑य॒ राज्ञे॒ परि॑धात॒वा उ॑ । ज॒रां ग॑च्छासि॒ परि॑धथ्स्व॒ वासो॒ भवा॑ कृ॒ष्टीना॑मभिशस्ति॒पावा᳚
। श॒तञ्च॑ जीव श॒रद॑स्सु॒वर्चा᳚ रा॒यश्च॒ पोष॒मुप॒
संव्य॑यस्व । प॒रीदं वासो॒ अधि॑धास्स्व॒स्तयेऽभू॑रापी॒नाम॑भिशस्ति॒पावा᳚ । श॒तञ्च॑ जीव श॒रद॑ः
पु॒रू॒चीर्वसू॑नि चा॒र्यो॑ वि॑भजासि॒ जीवन्न् । इ॒यं

दु॒रु॒क्तात्परि॒बाध॑माना॒ शर्म॒ वरू॑थं पु॒नती॑ न॒ आगा॑त् । प्रा॒णा॒पा॒नाभ्यां॒ बल॑मा॒भर॑न्ती
प्रि॒या दे॒वाना॑ꣳ सु॒भगा॒ मेख॑ले॒यम् । ऋ॒तस्य॑ गो॒प्त्री तप॑सः
प॒रस्पी घ्न॒ती रक्ष॒स्सह॑माना॒ अरा॑तीः । सा न॑स्सम॒न्तमनु॒ परी॑हि भ॒द्रया॑ भ॒र्तार॑स्ते
मेखले॒ मा रि॑षाम । मि॒त्रस्य॒ चक्षु॒र्धरु॑णं॒ बली॑य॒स्तेजो॑ यश॒स्वि
स्थवि॑र॒ꣳ समि॑द्धम् । अ॒ना॒ह॒नस्यं॒ वस॑नञ्जरि॒ष्णु प॒री॑दं वा॒ज्यजि॑न॒न्दधे॒ऽहम् ।।(२)
२०२००
वास॒ो मा रि॑षाम॒ द्वे च॑ ।। (२)
इति द्वितीयप्रश्ने द्वितीयः खण्डः ।।
२०३०१
आ॒ग॒न्त्रा सम॑गन्महि॒ प्र सु॒ मृ॒त्युं यु॑योतन । अरि॑ष्टा॒स्सञ्च॑रेमहि स्व॒स्ति च॑रतादि॒ह
स्व॒स्त्या गृ॒हेभ्यः॑ । स॒मु॒द्राद॒ूर्मिर्मधु॑मा॒ꣳ उदा॑रदु॒पा॒ꣳशुना॒
सम॑मृत॒त्वम॑श्याम् । इ॒मेनु॒ते र॒श्मय॒स्सूर्य॑स्य॒ येभि॑स्सपि॒त्वं पि॒तरो॑ न॒ आयन्न् ।
अ॒ग्निष्टे॒ हस्त॑मग्रभी॒थ्सोम॑स्ते॒ हस्त॑मग्रभीथ्सवि॒ता ते॒
हस्त॑मग्रभी॒थ्सर॑स्वती ते॒ हस्त॑मग्रभीत्पू॒षा ते॒ हस्त॑मग्रभीदर्य॒मा ते॒ हस्त॑मग्रभी॒दꣳशु॒स्ते॒
हस्त॑मग्रभी॒द्भग॑स्ते॒ हस्त॑मग्रभीन्मि॒त्रस्ते॒
हस्त॑मग्रभीन्मि॒त्रस्त्वम॑सि॒ धर्म॑णा॒ऽग्निरा॑चा॒र्यस्तव॑ । अ॒ग्नये॑ त्वा॒ परि॑ददाम्यसा॒ै
सोमा॑य त्वा॒ परि॑ददाम्यसौ सवि॒त्रे त्वा॒ परि॑ददाम्यसा॒ै
सर॑स्वत्यै त्वा॒ परि॑ददाम्यसौ मृ॒त्यवे॑ त्वा॒ परि॑ददाम्यसौ य॒माय॑ त्वा॒ परि॑ददाम्यसौ ग॒दाय॑
त्वा॒ परि॑ददाम्यसा॒वन्त॑काय त्वा॒ परि॑ददाम्यसाव॒द्भ्यस्त्वा॒
परि॑ददाम्यसा॒वोष॑धीभ्यस्त्वा॒ परि॑ददाम्यसौ पृथि॒व्यै त्वा॒ सवै॑श्वान॒राये॒ परि॑ददाम्यसौ ।
दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒व उप॑नये॒ऽसौ । सु॒प्र॒जाः
प्र॒जया॑ भूयास्सु॒वीरो॑ वी॒रैस्सु॒वर्चा॒ वर्च॑सा सु॒पोष॒ः पोषैः॑ । ब्र॒ह्म॒चर्य॒मागा॒मुप॒
मान॑यस्व दे॒वेन॑ सवि॒त्रा प्रसू॑तः । को नामा॑स्य॒सौ नामा॑ऽस्मि॒
कस्य॑ ब्रह्मचा॒र्य॑स्यसौ प्रा॒णस्य॑ ब्रह्मचा॒र्य॑स्म्य॒सावे॒ष ते॑ देव सूर्य ब्रह्मचा॒री तं
गो॑पाय स॒मामृ॑तै॒ष ते॑ सूर्यपु॒त्रस्स दी॑र्घा॒युस्स॒मामृ॑त । याꣳ
स्व॒स्तिम॒ग्निर्वा॒युस्सूर्य॑श्च॒न्द्रमा॒ आपोऽनु॒ स॒ञ्चर॑न्ति॒ ताꣳ स्व॒स्तिमनु॒ सञ्च॑रासौ
। अद्ध्व॑नामद्ध्वपते॒ श्रेष्ठ॒स्याद्ध्व॑नः॒ पार॑मशीय ।। (३)
३०३००
स॒मामृ॑त॒ द्वे च॑ ।। (३)
इति द्वितीयप्रश्ने तृतीयः खण्डः ।।

२०४०१
योगेयोगे त॒वस्त॑रमि॒मम॑ग्न॒ आयु॑षे॒ वर्च॑से कृधीति॒ द्वे । श॒तमिन्नु श॒रदो॒ अन्ति॑ दे॒वा यत्रा॑ नश्च॒क्रा
ज॒रस॑न्त॒नूना॑म् ।
पु॒त्रासो॒ यत्र॑ पि॒तरो॒ भव॑न्ति॒ मा नो॑ म॒द्ध्या री॑रिष॒तायु॒र्गन्तो॑ः । अ॒ग्निष्ट॒ आयु॑ः
प्र॒तरां॑ दधात्व॒ग्निष्टे॑ पुष्टिं॑ प्र॒तरां॑ कृणोतु । इन्द्रो॑ म॒रुद्भि॑र्ऋतु॒धा
कृ॑णोत्वादि॒त्यैस्ते॒ वसु॑भि॒रा द॑धातु । मे॒धां मह्य॒मङ्गि॑रसो मे॒धाः स॑प्त॒ऋषयो॑ ददुः
। मे॒धां मह्यं॑ प्र॒जाप॑तिर्मे॒धाम॒ग्निर्द॑दातु मे । अ॒प्स॒रासु॒ या मे॒धा
ग॑न्ध॒र्वेषु॒ च॒ यद्यशः । दैवी॒ या मा॑नुषी मे॒धा सा मामा वि॑शतादि॒ह । इ॒मं मे॑ वरुण॒
तत्त्वा॑ यामि॒ त्वन्नो॑ अग्ने॒ स त्वन्नो॑ अग्ने॒ त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ ।
रा॒ष्ट्र॒भृद॑स्याचार्यास॒न्दी मा त्वद्यो॑षम् । तथ्स॑वि॒तुर्वरे॑ण्य॒मित्ये॒षा । अवृ॑धम॒सौ
सौ॑म्य प्रा॒णस्वं मे॑ गोपाय । ब्रह्म॑ण आ॒णी स्थः ।। (४)
४०४००
त्वम॑ग्ने अ॒यासि॑ च॒त्वारि॑ च । (४)
इति द्वितीयप्रश्ने चतुर्थः खण्डः ।।
२०५०१
सु॒श्रव॑स्सु॒श्रव॑सं मा कुरु॒ यथा॒ त्वꣳ सु॒श्रव॑स्सु॒श्रवा॑ अस्ये॒वम॒हꣳ सु॒श्रव॑स्सु॒श्रवा॑
भूयासं॒ यथा॒ त्वꣳ सु॒श्रव॑स्सु॒श्रवो॑ दे॒वाना॑ं निधिगो॒पो॑ऽस्ये॒वम॒हं
ब्रा॑ह्म॒णाना॒ं ब्रह्म॑णो निधिगो॒पो भू॑यासम् । स्मृतञ्च॒ मेऽस्मृ॑तञ्च मे॒ तन्म॑ उ॒भय॑ं
व्र॒तं नि॒न्दा च॒ मेऽनि॑न्दा च मे॒ तन्म॑ उ॒भय॑ं व्र॒त श्र॒द्धा च॒
मेऽश्र॑द्धा च मे॒ तन्म॑ उ॒भय॑ं व्र॒तं वि॒द्या च॒ मेऽवि॑द्या च मे॒ तन्म॑ उ॒भय॑ं व्र॒त
श्रु॒तञ्च॒ मेऽश्रु॑तञ्च मे॒ तन्म॑ उ॒भय॑ं व्र॒तꣳ स॒त्यञ्च॒ मेऽनृ॑तञ्च मे॒ तन्म॑
उ॒भय॑ं व्र॒तं तप॑श्च॒ मेऽत॑पश्च मे॒ तन्म॑ उ॒भय॑ं व्र॒तं व्र॒तञ्च॒ मेऽव्र॑तञ्च मे॒ तन्म॑
उ॒भय॑ं व्र॒तं यद्ब्रा॑ह्म॒णाना॒ं ब्रह्म॑णि व्र॒तम् । यद॒ग्नेस्सेन्द्र॑स्य॒ सप्र॑जापतिकस्य॒
सदे॑वस्य॒ सदे॑वराजस्य॒ सम॑नुष्यस्य॒ सम॑नुष्यराजस्य॒ सपि॑तृकस्य॒ सपि॑तृराजस्य॒ सग॑न्धर्वाफ्सर॒स्कस्य॑
। यन्म॑ आ॒त्मन॑ आ॒त्मनि॑ व्र॒तन्तेना॒हꣳ
सर्व॑व्रतो भूयासम् । उदायु॑षा स्वा॒युषोदोष॑धीना॒ꣳ रसे॒नोत्प॒र्जन्य॑स्य॒ शुष्मे॒णोद॑स्थाम॒मृता॒ꣳ
अनु॑ । तच्चक्षु॑र्दे॒वहि॑तं पु॒रस्ता॑च्छु॒क्रमु॒च्चर॑त् । पश्ये॑म
श॒रद॑श्श॒तं जीवे॑म श॒रद॑श्श॒तं नन्दा॑म श॒रद॑श्श॒तं मोदा॑म श॒रद॑श्श॒तं भवा॑म श॒रद॑श्श॒तꣳ
शृ॒णवा॑म श॒रद॑श्श॒तं प्रब्र॑वाम श॒रद॑श्श॒तमजी॑ताः
स्याम श॒रद॑श्श॒तं ज्योक्च॒ सूर्य॑न्दृ॒शे । यस्मि॒न्भूतञ्च॒ भव्यञ्च॒ सर्वे॑ लो॒कास्स॒माहि॑ताः

। तेनं गृह्णामि त्वाम॒हं मह्यं॑ गृह्णामि त्वाम॒हं प्र॒जाप॑तिना
त्वा॒ मह्यं॑ गृह्णाम्यसौ ।।(५)
५०५००
सु॒श्रवो॒ नव॑ ।। (५)
इति द्वितीयप्रश्ने पञ्चमः खण्डः ।
२०६०१
परिं त्वाऽग्ने परिंमृज॒ाम्यायु॑षा च॒ धने॑न च । सु॒प्र॒जाः प्र॒जया॑ भूयासं सु॒वीरो॑ वी॒रैस्सु॒वर्चा॒
वर्च॑सा सु॒पोष॒ः पोषै॑स्सु॒गृहो॑ गृहैस्सु॒पति॒ः पत्या॑
सु॒मे॒धा मे॒धया॑ सु॒ब्रह्मा ब्र॑ह्मचा॒रिभि॑ः । अ॒ग्नये॑ स॒मिध॒माहा॑र्षं बृह॒ते जा॒तवे॑दसे
। यथा॒ त्वम॑ग्ने स॒मिधा॑ समि॒द्ध्यस॑ ए॒वं मामायु॑षा॒ वर्च॑सा
स॒न्या मे॒धया॑ प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्ब्रह्मवर्च॒सेना॒न्नाद्ये॑न॒ समे॑धय॒ स्वाहा॑ । एधो॑ऽस्येधिषी॒महि॒
स्वाहा॑ । स॒मिद॑सि समेधिषी॒महि॒ स्वाहा॑ । तेजो॑सि॒ तेजो॒
मयि॑ धेहि॒ स्वाहा॑ । अपो॑ अ॒द्यान्व॑चारिषं॒ रसे॑न॒ सम॑सृक्ष्महि । पय॑स्वाः अग्न॒ आग॑म॒न्तं
मा॒ सꣳसृ॑ज॒ वर्च॑सा॒ स्वाहा॑ । सं मा॑ऽग्ने॒ वर्च॑सा सृज
प्र॒जया॑ च॒ धने॑न च॒ स्वाहा॑ । वि॒द्युन्मे॑ अस्य दे॒वा इन्द्रो॑ वि॒द्याथ्स॒हर्षि॑भि॒ः
स्वाहा॑ । अ॒ग्नये॑ बृह॒ते नाका॑य॒ स्वाहा॑ । द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॒ꣳ स्वाहा॑ ।
ए॒षा ते॑ अग्ने स॒मित्तया॒ वर्द्ध॑स्व॒ चाप्या॑यस्व च॒ तया॒ऽहं वर्ध॑मानो भूयासमा॒प्याय॑मानश्च॒
स्वाहा॑ । यो मा॑ऽग्ने भा॒गिनꣳ॑ स॒न्तमथा॑भागञ्चिकी॑र्षति ।
अभा॒गम॑ग्ने तं कु॒रु माम॑ग्ने भा॒गिनं॑ कुरु॒ स्वाहा॑ । स॒मिध॑मा॒धाया॑ग्ने॒ सर्व॑व्रतो
भूयास॒ स्वाहा॑ । ब्र॒ह्म॒चा॒र्य॑स्यपो॑ऽशान॒ कर्म॑ कुरु॒ मा सु॒षु॑प्थाः ।
भि॒क्षाच॒र्य॑ञ्चराचार्याधी॒नो भ॑व । यस्य॑ ते प्रथमवा॒स्यꣳ॑ हरा॑म॒स्तं त्वा॒ विश्वे॑ अवन्तु
दे॒वाः । तन्त्वा॒ भ्रात॑रस्सु॒वृधो॒ वर्ध॑मान॒मनु॑ जायन्तां
ब॒हव॒स्सुजा॑तम् ।। (६)
६०६००
धने॑न च॒ स्वाहा॑ दे॒वा एक॑ञ्च ।। (६)
इति द्वितीयप्रश्ने षष्ठः खण्डः ।
२०७०१
इ॒म स्तोम॒मर्ह॑ते जा॒तवे॑दसे॒ रथ॑मिव॒ सम्म॑हेमा मनी॒षया॑ । भ॒द्रा हि न॒ः प्रम॑तिरस्य
स॒ꣳसद्यग्ने॑ स॒ख्ये॑ मारि॑षामा व॒यं तव॑ । त्र्या॒यु॒षं ज॒मद॑ग्नेः
क॒श्यप॑स्य त्र्यायु॒षम् । यद्दे॒वाना॑ त्र्यायु॒षन्तन्मे॑ अस्तु त्र्यायु॒षम् । शि॒वो नामा॑सि॒

स्वधि॑तिस्ते पि॒ता नम॑स्ते अस्तु॒ मा मा॑ हिꣳसीः । उ॒ष्णेन॑
वायवु॒द॒केनेत्ये॒षः । इ॒दम॒हम॒मुष्या॑मुष्याय॒णस्य॑ पा॒प्मान॒मुप॑गूहा॒म्युत्त॑रो॒ऽसौ द्वि॒षद्ध्वः
। आपो॒ हि ष्ठा म॑यो॒भुव॒ इति॑ ति॒स्रो हिर॑ण्यवर्णा॒श्शुच॑यः
पाव॒का इति॑ ति॒स्रः । अ॒न्नाद्या॑य॒ व्यू॑हध्वं॒ दीर्घा॒युर॒हम॑न्ना॒दो भू॑यासम् । सोमो॒
राजा॒ऽयमाग॑म॒थ्स मे॒ मुखं॒ प्रवे॑क्ष्यति॒ भगे॑न स॒हवर्च॑सा । सोम॑स्य
त॒नूर॑सि त॒नुवं॑ मे पाहि॒ स्वामा॑ त॒नूरावि॑श । नमो॑ ग्र॒हाय॑ चाभिग्र॒हाय॑ च । नम॑श्शाकजञ्ज॒भाभ्या॑म्
। नम॒स्ताभ्यो॑ दे॒वता॑भ्यो॒ या अ॑भिग्रा॒हिणी॑ः ।
अ॒फ्स॒रस्सु॒ यो ग॒न्धो ग॑न्ध॒र्वेषु॒ च॒ यद्यशः॑ । दैवो॒ यो मा॑नु॒षो ग॒न्धस्स मा॑ ग॒न्धस्सु॑र॒भिर्जु॑षताम्
। इ॒यमोष॑धे॒ त्राय॑माणा॒ सह॑माना॒ सह॑स्वती ।
सा मा॒ हिर॑ण्यवर्चसं ब्रह्मवर्च॒सिनं॑ मा करोतु । अपा॑शो॒ऽस्युरो॑ मे॒ मा सꣳशा॑रीः । शि॒वो
मोप॑तिष्ठस्व दीर्घा॒यु॒त्वाय॑ श॒तशा॑रदाय । श॒तꣳ श॒रद्ध्य
आयु॑षे॒ वर्च॑से जी॒वात्वै पुण्या॑य । रे॒वती॑स्त्वा॒ व्य॑क्ष्ण॒न्नित्ये॒ताः ।। (७)
२०७००
स॒हवर्च॑सा श॒तशा॑रदा॒य॒ द्वे च॑ ।। (७)
इति द्वितीयप्रश्ने सप्तमः खण्डः ।
२०८०१
आ॒यु॒ष्यं॑ वर्च॒स्यꣳ॑ सु॒वीर्यꣳ॑ रा॒यस्पोष॒मौद्भि॑द्यम् । इ॒दꣳ हिर॑ण्यं॒ जैत्र्या॒यावि॑शता॒न्माम्
। उ॒च्चैर्वा॒दि पृ॑तना॒जि स॑त्रासा॒हं ध॑नञ्ज॒यम् । सर्वा॒स्सम॑ृद्धीर्
ऋद्धयो॒ हिर॑ण्ये॒ऽस्मिन्थ्स॒माहि॑ताः । शु॒नम॒हꣳ हिर॑ण्यस्य पि॒तुरि॑व॒ नामा॑ग्रभैषम् ।
तं मा॒ हिर॑ण्यवर्चसं पू॒रुषु॒ प्रि॒यं कु॑रु । प्रि॒यं मा॑ दे॒वेषु॒ कुरु
प्रि॒यं मा॒ ब्रह्म॑णे कुरु । प्रि॒यं वि॒श्ये॑षु शू॒द्रेषु॒ प्रि॒यꣳ राज॑सु मा कुरु । या ति॒रश्ची॑
नि॒पद्य॑से॒ऽहं वि॒धर॑णी इति॑ । तां त्वा॑ घृ॒तस्य॒ धार॑या॒ यजे॑
स॒ꣳराध॑नीम॒हम् । स॒ꣳराध॑न्यै दे॒व्यै स्वाहा॑ । प्र॒साध॑न्यै दे॒व्यै स्वाहा॑ । स॒म्राज॑ञ्च
वि॒राज॑ञ्चाभि॒श्रीर्या॑ च॑ नो गृहे । ल॒क्ष्मी रा॒ष्ट्रस्य॒ या मु॒खे॒ तया॑
मा॒ सꣳसृ॑जामसि । शुभि॑के॒ शिर॒ आरो॑ह शो॒भय॑न्ती॒ मुखं॒ मम॑ । मुखꣳ॑ हि॒ मम॑ शोभय॒ भूयाꣳ॑सञ्च
भगं॑ कुरु । यामाह॑रज्ज॒मद॑ग्निश्श्र॒द्धायै॑ कामाया॒न्यै ।
इ॒मान्तामपि॑ नह्ये॒ऽहं भगे॑न स॒हवर्च॑सा । यदाञ्ज॑नं त्रैककु॒दं जा॒तꣳ हि॒मव॑त उ॒परि॑ ।
तेन॑ वामाञ्जे॒ तेज॑से॒ वर्च॑से॒ भगा॑य च ।। (८)
२०८००
स॒ꣳराध॑नीम॒हं भगा॑य च । (८)

२०९०१

इति द्वितीयप्रश्ने अष्टमः खण्डः ।।

मयि॑ पर्वतपूरु॒षम् । मयि॑ पर्वतवर्च॒सम् । मयि॑ पर्वतभेष॒जम् । मयि॑ पर्वतायु॒षम् । यन्मे॒ वर्चः॑
प॒राग॑तमा॒त्मान॑मुप॒तिष्ठ॑ति । इ॒दन्तत्पुन॒राद॑दे
दीर्घायु॒त्वाय॒ वर्च॑से । प्र॒ति॒ष्ठे स्थो॑ दे॒वता॑नां॒ मा मा॒ सन्ता᳚प्तम् । प्र॒जाप॑ते॒श्शर॑णमसि॒
ब्रह्म॑णश्छ॒दिर्वि॑श्वज॒नस्य॑ छायाऽसि॑ स॒र्वतो॑ मा पाहि ।
दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वे᳚ऽश्विनो᳚र्बा॒हुभ्यां᳚ पू॒ष्णो हस्ता᳚भ्या॒मा द॑दे द्विष॒तो
व॒धायेन्द्र॑स्य॒ वज्रो॑ऽसि॒ वार्त्र॑घ्नश्शर्म॑ मे भव॒ यत्पा॒पन्तन्निवा॑रय ।
देवी᳚ष्षडु॒र्वी॑रित्ये॒षा । रा॒ष्ट्र॒भृद॑स्याचार्यास॒न्दी मा त्वद्यो॑षꣳ राष्ट्र॒भृद॑सि सम्राडास॒न्दी
मा त्वद्यो॑षꣳ राष्ट्र॒भृद॑स्यधिपत्न्यास॒न्दी मा त्वद्यो॑षम् ।
आप॑ः पादाव॒नेज॑नीर्द्विषन्त॑ं नाशयन्तु मे । अ॒स्मिन्कु॒ले᳚ ब्रह्मवर्च॒स्य॑सानि । मयि॒ महो॒
मयि॒ यशो॒ मयी᳚न्द्रियं वी॒र्य᳚म् । आमा॑ऽग॒न् यश॑सा
वर्च॑सा॒ सꣳसृ॒ज॒ पय॑सा॒ तेज॑सा च । तं मा᳚ प्रि॒यं प्र॒जानां᳚ कु॒र्वधि॑पतिं पशू॒नाम् ।
वि॒राजो॒ दोहो॑ऽसि वि॒राजो॒ दोह॑मशीय॒ मम॒ पद्या॑य॒ विरा॑ज ।
स॒मु॒द्रं व॒ः प्रहि॑णोमि॒ स्वां योनि॒मपि॑ गच्छत । अच्छि॑द्रः प्र॒जया॑ भूयास॒ं मा परा॑ सेचि॒ मत्पय॑ः ।। (९)

२०९००

ए॒षा नव॑ च ।। (९)

इति द्वितीयप्रश्ने नवमः खण्डः ।

२१००१

त्र॒य्यै वि॒द्यायै॒ यशो॑ऽसि॒ यश॑सो॒ यशो॑सि॒ ब्रह्म॑णो॒ दीप्ति॑रसि । तं मा᳚ प्रि॒यं प्र॒जानां᳚
कु॒र्वधि॑पतिं पशू॒नाम् । आमा॑ग॒न्नित्ये॒षा । अ॒मृ॒तो॒प॒स्तर॑णमसि ।
अ॒मृ॒ता॒पि॒धान॑मसि । यन्मधु॑नो मध॒व्य॑ं पर॒मम॒न्नाद्य॑ं वी॒र्य᳚म् । तेना॒हं मधु॑नो मध॒व्ये॑न
पर॒मेणा॒न्नाद्ये॑न वी॒र्ये॑ण पर॒मो᳚ऽन्नादो म॑ध॒व्यो॑ऽसानि ।
गौर॒स्यप॑हतपा॒प्माऽप॑ पा॒प्मान॑ञ्जहि॒ मम॑ चा॒मुष्य॑ च । अ॒ग्निः प्राश्ना॑तु प्रथ॒मस्स हि
वेद॒ यथा॑ ह॒विः । अरि॑ष्टम॒स्माकं॑ कृ॒ण्वन् ब्रा᳚ह्म॒णो ब्रा᳚ह्म॒णेभ्य॑ः ।
य॒ज्ञो व॑र्द्धतां य॒ज्ञस्य॒ वृद्धि॒मनु॒ व॒र्द्धाप॑चितिरस्य॒प॑चितं मा कु॒र्वप॑चि॒तोहं म॑नु॒ष्ये॑षु
भूयासम् । गौर्धे॑नुभ॒व्या मा॒ता रु॒द्राणां᳚ दु॒हि॒ता वसू॑नाꣳ॒ स्वसा॑ऽऽ
दि॒त्याना॑म॒मृत॑स्य॒ नाभि॑ः । प्रणु॒वोच॑ञ्चिकि॒तुषे॒ जना॑य॒ मागामना॑गा॒मदि॑तिं वधिष्ट
। पिब॑तूद॒कं तृणा᳚न्यत्तु । ओमु॒थ्सृ॒जत । भू॒तम् । सु॒भूतम् ।
सा वि॒राट् । तन्मा क्षा॑यि । तस्य॒ तेऽशीय॑ । तन्म॒ ऊर्ज॑न्धाः । ओं कल्प॒यत ।। (१०)

२१०००
ब्राह्मणेभ्योऽशीय द्वे च ।। (१०)
इति द्वितीयप्रश्ने दशमः खण्डः ।
२११०१
धाता ददातु नो रयिमिति चतस्रो यस्त्वा हृदा कीरिणेति चतस्रः । भूर्भुवस्सुवो राकामहं
यास्ते राके । यौगन्धरिरेव नो राजेति
साल्वीरवादिषुः । विवृत्तचक्रा आसीनास्तीरेण यमुने तव । सोम एव नो राजेत्याहुः ब्राह्मणीः
प्रजाः । विवृत्तचक्रा आसीनास्तीरेणासौ
तव । पुꣳसुवनमसि । आभिष्ट्वाहं दशभिरभिमृशामि दशमास्याय सूतवे । यथैव
सोमः पवते यथा समुद्र एजति । एवन्ते गर्भ एजतु सह
जरायुणा निष्क्रम्य प्रतितिष्ठतु । आयुषि ब्रह्मवर्चसि यशसि वीर्येऽन्नाद्ये ।
दश मासाञ्छशयानो धात्रा हि तथा कृतम् । ऐतु गर्भो अक्षितो
जीवो जीवन्त्याः । आयमनीर्यमयत गर्भमापो देवीस्सरस्वतीः । ऐतु गर्भो अक्षितो जीवो
जीवन्त्याः । तिलदेऽवपद्यस्व न माꣳसमसि
नो दलम् । स्थविरत्र्यवपद्यस्व न माꣳसेषु न स्नावसु न बद्धमसि मज्जसु । निरैतु
पृश्निशेवलꣳ शुने जराय्वत्तवे ।। (११)
२११००
प्रतितिष्ठत्वष्टौ च ।। (११)
इति द्वितीयप्रश्ने एकादशः खण्डः ।।
२१२०१
दिवस्परीत्येषोऽनुवाकः । अस्मिन्नहꣳ सहस्रं पुष्याम्येधमानस्स्वे वशे । अङ्गादङ्गात्संभवसि
हृदयादधि जायसे । आत्मा वै पुत्रनामाऽसि
स जीव शरदश्शतम् । अश्मा भव परशुर्भव हिरण्यमस्तृतं भव । पशूनान्त्वा हिङ्कारेणाभि
जिघ्राम्यसौ । मेधान्ते देवस्सविता मेधान्देवी
सरस्वती । मेधान्ते अश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजा । त्वयि मेधां त्वयि प्रजां
त्वय्यग्निस्तेजो दधातु । त्वयि मेधां त्वयि प्रजां त्वयीन्द्र
इन्द्रियं दधातु । त्वयि मेधां त्वयि प्रजां त्वयि सूर्यो भ्राजो दधातु । क्षेत्रियै
त्वा निर्ऋत्यै त्वा द्रुहो मुञ्चामि वरुणस्य पाशात् । अनागसं
ब्रह्मणे त्वा करोमि शिवे ते द्यावापृथिवी उभे इमे । शन्ते अग्निस्सहाद्भिरस्तु
शं द्यावापृथिवी सहौषधीभिः । शमन्तरिक्षꣳ सह वातेन ते

शन्ते चत॑स्रः प्र॒दिशो॑ भवन्तु । या दैवी॒श्चत॑स्रः प्र॒दिशो॒ वात॑पत्नीर॒भि सूर्यो॑ विच॒ष्टे
। तासा॑न्त्वा ज॒रस॒ आ द॑धामि॒ प्र यक्ष्म॑ एतु॒ निर्ऋ॑तिं
परा॒चैः । अमो॑चि॒ यक्ष्मा॑द्दुरि॒तादव॑र्त्यै द्रु॒हः पाशा॒न्निर्ऋ॑त्यै॒ चोद॑मोचि । अहा॒ अव॑र्ति॒मवि॑दथ्स्यो॒नमप्य॑भूद्भ॒द्रे
सु॑कृ॒तस्य॑ लो॒के । सूर्य॑मृ॒तन्तम॑सो॒
ग्राह्या॒ यद्दे॒वा अमु॑ञ्च॒न्नसृ॑ज॒न्व्ये॑नसः । ए॒वम॒हमि॒मं क्षे॑त्रि॒याज्जा॑मिश॒ꣳसाद्द्रु॒हो
मु॑ञ्चामि॒ वरु॑णस्य॒ पाशा॑त् । भूस्स्वाहा॒ भुव॒स्स्वाहा॒ सुव॒स्स्वाहोꣳ स्वाहा॑ ।।(१२)
२१२००
इ॒न्द्रि॒यं द॑धा॒त्वेन॑सो॒ द्वे च॑ ।। (१२)
इति द्वितीयप्रश्ने द्वादशः खण्डः ।।
२१३०१
मा ते॑ कु॒मा॒रꣳ रक्षो॑वधी॒न्मा धे॒नुर॑त्यासा॒रिणी॑ । प्रि॒या धन॑स्य भू॒या॒ एध॑माना॒ स्वे
गृहे । अ॒यं कु॑मा॒रो ज॒रां ध॑यतु दी॒र्घमायुः॑ । यस्मै॒ त्व
स्तन॒प्रप्या॒यायु॒र्वर्चो॒ यशो॒ बल॑म् । यद्भूमे॒र्हृद॑यन्दि॒वि च॒न्द्रम॑सि श्रि॒तम् । तद॑र्विपश्यं॒
मा॒ऽहं पौत्र॒मघꣳ॑ रुदम् । यत्ते॑ सुसी॒मे हृद॑यं॒ वेदा॒हं तत्
प्र॒जाप॑तौ । वेदा॑म॒ तस्य॑ ते व॒यं मा॒ऽहं पौत्र॒मघꣳ॑ रुदम् । नाम॑यति॒ न रु॑दति॒ यत्र॑ व॒यं
व॑दामसि॒ यत्र॑ चा॒भिमृ॒शामसि । आप॑स्सु॒प्तेषु॒ जाग्रत॒
रक्षाꣳ॑सि॒ निरि॒तो नु॑दद्ध्वम् । अ॒यं कु॒लिं प॒तय॑न्त श्वान॑मि॒वोद्व॑द्धम् । अ॒जां वाशि॑तामिव
मरु॒तः पर्या॑द्ध्व स्वाहा॑ । शण्डे॒रथ॒श्शण्डि॑केर उलूख॒लः ।
च्यव॑नो॒ नश्य॑तादि॒तः स्वाहा॑ । अय॒श्शण्डो॒ मर्क॑ उप॒वीर॑ उलूख॒लः । च्यव॑नो॒ नश्य॑तादि॒तः
स्वाहा॑ । के॒शिनी॒श्श्वलो॒मिनी॒ः खजा॑पो॒ऽजोप॑
काशिनीः । अपे॑त॒ नश्य॑तादि॒तस्स्वाहा॑ । मि॒श्रवा॑ससः कौबेर॒का र॑क्षोरा॒जेन॒ प्रेषि॑ताः ।
ग्राम॒ꣳ सजा॑नयो गच्छन्ती॒च्छन्तो॑ऽपरि॒दाकृ॒तान्थ्स्वाहा॑ ।
ए॒तान्घ्न॑तै॒तान्गृ॑ह्णी॒तेत्य॒यं ब्रह्म॑णस्पु॒त्रः । ता॒न॒ग्निः पर्य॑सर॒त्तानिन्द्र॒स्तान्बृह॒स्पति॑ः
। ता॒न॒हं वे॑द ब्राह्म॒णः प्र॑मृश॒तः कू॑टद॒न्तान् वि॑के॒शान्
ल॑म्बनस्त॒नान्थ्स्वाहा॑ ।। (१३)
२१३००
निरि॒तो नु॑दद्ध्व॒ स्वाहा॒ त्रीणि॑ च । (१३)
इति द्वितीयप्रश्ने त्रयोदशः खण्डः ।।
२१४०१
न॒क्त॒ञ्चारिण॑ उरस्पे॒शाञ्छू॒लह॒स्तान्क॑पाल॒पान् । पूर्व॑ एषां पि॒तेत्यु॒च्चैश्श्रा॑व्यक॒र्णकः

। मा॒ता ज॑घ॒न्या॑ सर्प॑ति॒ ग्रामे॑ विधु॒रमि॒च्छन्ती॒ स्वाहा᳚ ।
नि॒शी॒थ॒चा॒रि॒णी॒ स्वसा॑ स॒न्धिना॒ प्रेक्ष॑ते॒ कुल᳚म् । या स्वप॑न्तं॒ बो॒धय॑ति॒ यस्यै॒
विजा॑ताया॒ं मनः॑ । तासा॒ं त्वं कृ॒ष्ण॒वर्त्म॑ने क्लोमान॒ꣳ हृद॑य॒ं
यकृ॒त् । अग्ने॒ अक्षी॑णि नि॒र्दह॒ स्वाहा᳚ । अङ्गा॑दङ्गा॒त्सम्भ॑वसि॒ हृद॑या॒दधि॑ जायसे । वे॒दो
वै पु॒त्रनामा॑ऽसि॒ स जी॑व श॒रद॑श्श॒तम् । अश्मा॑
भ॒वेत्ये॒षा । अ॒ग्निरायु॑ष्मा॒निति॒ पञ्च॑ । सर्व॑स्मादा॒त्मन॒स्सम्भू॑ताऽसि॒ सा जी॑व श॒रद॑श्श॒तम्
। भूरपां त्वौष॑धीना॒ꣳ रस॒ं प्राश॑यामि शि॒वास्त॒ आप॒
ओष॑धयस्सन्त्वनमी॒वास्त॒ आप॒ ओष॑धयस्सन्त्वसौ । भुवो॒ऽपाꣳ सुव॑र॒पां भूर्भु॒व॒स्सुव॑र॒पां त्वौष॑धीना॒ꣳ
रस॒ं प्राश॑यामि शि॒वास्त॒ आप॒
ओष॑धयस्सन्त्वनमी॒वास्त॒ आप॒ ओष॑धयस्सन्त्वसौ । उ॒ष्णेन॑ वायवुद॒केनेत्ये॒षः ।। (१४)
२१४००
एषा पञ्च॑ च ।। (१४)
इति द्वितीयप्रश्ने चतुर्दशः खण्डः ।।
२१५०१
यद्भूमे॑ः क्रूरं तदि॒तो ह॑रामि॒ परा॑ची॒न्निर्ऋ॑तिं॒ निर्वा॑हयामि । इ॒द श्रेयो॑ऽव॒सान॒माग॑न्म
दे॒वा गोम॒दश्वा॑वदि॒दम॑स्तु प्र भूम॑ । स्यो॒ना पृ॑थिवि॒
भवा॑नृक्षरा नि॒वेश॑नी । यच्छा॑ न॒श्शर्म॑ स॒प्रथा॑ः । इ॒हैव ति॑ष्ठ॒ निमि॑ता॒ तिल्व॑ला
स्या॒दिरा॑वती । मद्ध्ये॒ ताल्प्य॑स्य तिष्ठा॒न्मा त्वा॒ प्राप॑न्नघा॒यवः॑ ।
आ त्वा॑ कु॒मा॒रस्तरु॑ण॒ आ व॒थ्सो जग॑ता स॒ह । आ त्वा॑ परि॒स्रुत॑ः कु॒म्भा आ द॒द्ध्नः कल॑शीरयन्
। ऋ॒तेन॒ स्थूणा॑व॒धिरो॑ह व॒ꣳशोग्रो वि॒राज॒न्नप॑सेध
शत्रू॒न् । ब्रह्म॑ च ते क्ष॒त्रञ्च॒ पूर्वे॒ स्थूणे॑ अ॒भिर॑क्षतु । य॒ज्ञश्च॒ दक्षि॑णाश्च
दक्षि॑णे । इ॒षश्चो॒र्जश्चाप॑रे । मि॒त्रश्च॒ वरु॑ण॒श्चोत्त॑रे । ध॒र्मस्ते॒ स्थूणा॑ राज॒श्रीस्ते॒
स्तूप॑ः । उ॒द्ध्रि॒यमा॑ण॒ उद्ध॑र पा॒प्मनो॑ मा॒ यदवि॑द्वा॒न्यच्च॑ वि॒द्वाꣳश्च॒कार॑ । अह्ना॒
यदेन॑ः कृ॒तम॑स्ति पा॒पꣳ रात्र्या॒ यदेन॑ः कृ॒तम॑स्ति पा॒पꣳ सर्व॑स्मा॒न्मोद्धृ॑तो
मु॒ञ्च तस्मा᳚त् । इन्द्र॑स्य गृ॒हा वसु॑मन्तो वरू॒थिन॒स्ताना॒हꣳ सु॒मन॑सः॒ प्रप॑द्ये । अ॒मृ॒ता॒हु॒तिम॒मृता॑याञ्जुहोम्य॒ग्निं
पृ॒थि॒व्याम॒मृत॑स्य॒ जित्यै᳚ । तया॑ऽन॒न्तं
काम॑म॒हञ्ज॑यानि प्र॒जाप॑ति॒र्यं प्र॑थ॒मो जि॒गाया॒ग्निम॒ग्नौ स्वाहा᳚ । अन्न॑पत॒ इत्ये॒षा
। अरि॑ष्टा अ॒स्माकं॑ वी॒रास्स॑न्तु॒ मा परा॑ सेचि मे॒ धन᳚म् ।
भूमि॒र्भूमि॑मगा॒न्मा॒ता मा॒तर॒मप्य॑गात् । भू॒यास्म॑ पु॒त्रैः प॒शुभि॒र्यो न॒ो द्वेष्टि॒ स
भिद्य॑ताम् । वास्तो᳚ष्पत॒ इति॒ द्वे । वास्तो᳚ष्पते प्र॒तर॑णो न एधि॒

गोभि॒रश्वे॑भिरिन्दो । अ॒जरा॑सस्ते स॒ख्ये स्या॑म पि॒तेव॑ पु॒त्रान् प्रति॑ नो जुषस्व । अ॒मी॒व॒हा
वास्तो॑ष्पते॒ विश्वा॑ रू॒पाण्या॑ वि॒शन्न् । सखा॑ सु॒शेव॑
एधि नः । शि॒व॒ꣳ शि॒वम् ।। (१५)
२१५००
अ॒भिर॑क्षत्वे॒षा नव॑ च ।। (१५)
इति द्वितीयप्रश्ने पञ्चदशः खण्डः ।।
२१६०१
कू॒र्कु॒रस्सुकू॑र्कु॒रः कू॑र्कु॒रो वा॑लबन्ध॒नः । उ॒परि॑ष्टाद्यदेजा॑य तृ॒तीय॑स्या इ॒तो
दि॒वः । औल॑ब॒ इत्तमुपा॑ह्व यथा॒र्जीञ्छ्या॒मश्श॒बल॑ः । अ॒धोरा॑म
उलु॑ब॒लस्सा॑रमे॒यो ह॒ धाव॑ति समु॒द्रम॑व॒चाक॑शत् । बि॒भ्रन्निष्क॑ञ्च रु॒क्मञ्च॒ शु॒ना॒मग्रꣳ॑
सुबीरि॒णः । सुबी॑रिण॒ सृज॒ सृज॒ शुन॑क॒ सृजैक॑व्रात्य॒
सृज॒च्छत् । तथ्स॒त्यं यत्त्वेन्द्रो॑ऽब्रवी॒द्गाः स्पा॑शय॒स्वेति॒ तास्त्व स्पा॑शयि॒त्वाऽऽग॑च्छ॒स्त्वन्त्वा॑ऽब्रवी॒दवि॑द॒
हा (३) इत्यवि॑द॒ꣳ हीति॒ वरं॑
वृणी॒ष्वेति॑ कु॒मा॒रमे॒वाहं वरं॑ वृण॒ इत्य॑ब्रवीः । वि॒गृह्य॑ बा॒हू प्लु॒वसे॒ द्याम॑व॒चाक॑शत्
। बि॒भ्रन्निष्क॑ञ्च रु॒क्मञ्च॒ शु॒ना॒मग्रꣳ॑ सुबीरि॒णः । सुबी॑रिण॒
सृज॒ सृज॒ शुन॑क॒ सृजैक॑व्रात्य॒ सृज॒च्छत् । तथ्स॒त्यं यत्ते॑ सर॒मा मा॒ता लोहि॑तः पि॒ता ।
अ॒मी एके॑ सरस्य॒का अ॑व॒धाव॑त तृ॒तीय॑स्या इ॒तो
दि॒वः । तेक॑श्च ससरमत॒ण्डश्च॒ तूल॑श्च॒ वितू॑ल॒श्चार्जु॑नश्च॒ लोहि॑तश्च । दु॒ला ह॒ नाम॑
वो मा॒ता मन्था॑कु॒को ह॑ वः पि॒ता । स॒न्तक्षा॑ हन्ति च॒क्रीवा॒
न सीस॑रीदत । छद॒पेहि॑ सीसरम सारमेय॒ नम॑स्ते अस्तु सीसर । सम॑श्वा॒ वृष॑णः प॒दो न सीस॑रीदत ।
छद॒पेहि॑ सीसरम सारमेय॒ नम॑स्ते
अस्तु सीसर । श्वान॒मिच्छ्वादन्न पु॑रुष॒ञ्छत् । ए॒ते ते॒ प्रति॑दृश्येते समा॒नव॑सने उ॒भे । ते
अ॒हꣳ सा॒रये॑ण मुस॑ले॒नाव॑हन्म्यु॒लूख॑ले । ह॒तश्श॒ङ्खो
ह॒तश्श॑ङ्खपि॒ता ह॒तश्श॑ङ्खकुतुर्व॒कः । अप्ये॑षाꣳ स्थ॒पति॑र्ह॒तः । ऋषि॑र्बो॒धः प्रबो॑ध॒स्स्वप्नो॑
मात॒रिश्वा॑ । ते ते॑ प्रा॒णान्थ्स्प॑रि॒ष्यन्ति॒ मा भै॑षी॒र्न म॑रि॒ष्यसि॑ ।
ज॒ग्धो मश॑को ज॒ग्धा वितृ॑ष्टिर्ज॒ग्धो व्य॑द्ध्व॒रः स्वाहा॑ । ज॒ग्धो व्य॑द्ध्व॒रो ज॒ग्धो मश॑को
ज॒ग्धा वितृ॑ष्टि॒स्स्वाहा॑ । ज॒ग्धा वितृ॑ष्टिर्ज॒ग्धो व्य॑द्ध्व॒रो ज॒ग्धो
मश॑क॒स्स्वाहा॑ ।। (१६)
२१६००
सृज॒च्छदु॒भे अ॒ष्टौ च॑ ।। (१६)

इति द्वितीयप्रश्ने षोडशः खण्डः ।।

२१७०१

इन्द्र॑ जहि दन्द॒शूकं॑ प॒क्षिणं॒ यस्स॑रीसृ॒पः । दं॒क्ष्यन्त॑ञ्च द॒शन्त॑ञ्च॒ सर्वा॒ꣳ॒ स्तानि॑न्द्र जंभय॒ स्वाहा᳚ । अ॒प्सुजा॑त॒ सरे॑वृद्ध दे॒वाना॒मपि॑हस्त्य । त्वम॑ग्न इन्द्र॒ प्रेषि॑त॒स्स न॒ो मा हि॑ꣳ॒सीः॒ स्वाहा᳚ । त्राण॑मसि परि॒त्राण॑मसि परि॒धिर॑सि । अन्ने॑न मनु॒ष्या॑ꣳ स्त्रायसे॒ तृणैः᳚ प॒शून्ग॒र्तेन॑ स॒र्पान् य॒ज्ञेन॑ दे॒वान्थ्स्व॒धया॑ पि॒तॄन्थ्स्वाहा᳚ । तथ्स॒त्यं यत्ते॑ऽमाव॒ास्या॑याञ्च पौर्ण॒मास्याञ्च॒ विष॑ब॒लिꣳ हर॑न्ति॒ सर्वे॑ उदरस॒र्पिण॑ः । तत्ते॒ प्रेर॑ते॒ त्वयि॒ संवि॑शन्ति॒ त्वयि॑ नस्स॒तस्त्वयि॑ स॒द्भ्यो व॒र्षाभ्यो॑ न॒ः परि॑देहि । नमो॑ अस्तु स॒र्पेभ्य॒ इति॑ ति॒स्रः । नमो॑ अस्तु स॒र्पेभ्यो॒ ये पार्थि॑व॒ा य आ᳚न्तरि॒क्ष्या॑ ये दि॒व्या॑ ये दि॒श्या᳚ः । तेभ्य॑ इ॒मं ब॒लिꣳ ह॑रिष्यामि । तेभ्य॑ इ॒मं ब॒लिम॑हार्षम् । तक्ष॑क॒ वैशा॑लेय धृ॒तरा᳚ष्ट्रैरावत॒ स्ते जी॑व॒ास्त्वयि॑ नस्स॒तस्त्वयि॑ स॒द्भ्यो व॒र्षाभ्यो॑ न॒ः परि॑देहि । धृ॒तरा᳚ष्ट्रैरावत॒ तक्ष॑क॒स्ते वैशा॑ल॒ेयो जी॑व॒ास्त्वयि॑ नस्स॒तस्त्वयि॑ स॒द्भ्यो व॒र्षाभ्यो॑ न॒ः परि॑देहि । अ॒हि॒ꣳ॒सा॒ति॒ब॒लस्ते जी॑व॒ास्त्वयि॑ नस्स॒तस्त्वयि॑ स॒द्भ्यो व॒र्षाभ्यो॑ न॒ः परि॑देहि । अ॒ति॒ब॒ला॒हि॒ꣳ॒सस्ते जी॑व॒ास्त्वयि॑ नस्स॒तस्त्वयि॑ स॒द्भ्यो व॒र्षाभ्यो॑ न॒ः परि॑देहि । ये द॑न्द॒शूक॒ाः पार्थि॑व॒ास्ताꣳस्त्वमि॒तः प॒रो गव्यू॑ति॒ं निवे॑शय । सन्ति॒ वै न॑श्श॒फिन॒स्सन्ति॑ द॒ण्डिन॒स्ते व॒ो नेद्धि॒नस॒ान्येद्यू॒यम॒स्मान् हि॒नसा॑त । स॒मीच॒ी नामा॑सि॒ प्राच॒ी दिग्घ॒ेतय॒ो नाम॒ स्थेति॒ द्वाद॑श पर्य॒ायाः । अप॑श्वेतप॒दा ज॑हि॒ पूर्वे॑ण॒ चाप॑रेण च । स॒प्त च॒ मानु॑षीरि॒मास्ति॒स्रश्च॑ र॒ाजब॑न्धवीः । न वै श्वे॒तस्या᳚द्ध्याच॒ारेऽहि॑र्ज॒घान॒ कञ्च॒न । श्वे॒ताय॑ वैद॒र्वाय॒ नम॒ो नम॑ः श्वे॒ताय॑ वैद॒र्वाय॑ ।।(१७)

२१७००

दि॒श्या॑ अप॑रेण च॒ त्रीणि॑ च ।। (१७)

इति द्वितीयप्रश्ने सप्तदशः खण्डः ।।

२१८०१

प॒र॒मे॒ष्ठ्यसि॑ पर॒मां म॒ाꣳ॒ श्रियं॑ गमय । प्र॒त्यव॑रूढो नो हेम॒न्तः । प्रति॑क्ष॒त्रे प्रति॑तिष्ठामि रा॒ष्ट्रे । प्रत्यश्वे॑षु॒ प्रति॑तिष्ठामि॒ गोषु॑ । प्रति॑प्र॒जाय॒ां प्रति॑तिष्ठामि॒ भव्ये᳚ । इ॒ह धृति॑रि॒ह विधृ॑तिः । इ॒ह रन्ति॑रि॒ह रम॑तिः । स्य॒ोना पृ॑थिवि॒ बडि॒त्था पर्व॑ताना॒मिति॒ द्वे । आ त्वा॑ वहन्तु॒ हर॑य॒स्सचे॑तसश्श्वे॒तैरश्वै᳚स्स॒ह के॑तु॒मद्भि॑ः । वाता॑जिरै॒र्मम॑ ह॒व्याय॑

शर्व । उप॑स्पृशतु मी॒ढ्वान्मी॒ढुषे॒ स्वाहोप॑स्पृशतु मी॒ढुषी॑
मी॒ढुष्यै॒ स्वाहा॓ । ज॒य॒न्तोप॑स्पृश जय॒न्ताय॒ स्वाहा॓ । भ॒वाय॑ दे॒वाय॒ स्वाहा॑ श॒र्वाय॑
दे॒वाय॒ स्वाहेशा॑नाय दे॒वाय॒ स्वाहा॑ पश॒ुप॑तये दे॒वाय॒
स्वाहा॑ रु॒द्राय॑ दे॒वाय॒ स्वाहो॒ग्राय॑ दे॒वाय॒ स्वाहा॑ भी॒माय॑ दे॒वाय॒ स्वाहा॑ मह॒ते
दे॒वाय॒ स्वाहा॓ । भ॒वस्य॑ दे॒वस्य॒ प॒त्न्यै स्वाहा॑ श॒र्वस्य॑ दे॒वस्य॒
पत्न्यै॒ स्वाहेशा॑नस्य दे॒वस्य॒ पत्न्यै॒ स्वाहा॑ पश॒ुपते॓र्दे॒वस्य॒ पत्न्यै॒ स्वाहा॑ रु॒द्रस्य॑
दे॒वस्य॒ पत्न्यै॒ स्वाहो॒ग्रस्य॑ दे॒वस्य॒ पत्न्यै॒ स्वाहा॑ भी॒मस्य॑ दे॒वस्य॒
पत्न्यै॒ स्वाहा॑ मह॒तो दे॒वस्य॒ पत्न्यै॒ स्वाहा॓ । ज॒य॒न्ताय॒ स्वाहा॓ । अ॒ग्नये॓ स्वि॒ष्ट॒कृते॒
सुहु॑तहु॒त॒ आहु॑तीना॒ं कामा॑नाꣳ सम॒र्द्धयि॒त्रे स्वाहा॓ । स्व॒स्ति
न॑ः पू॒र्णमु॑ख॒ः परि॑क्रामतु । गृ॒ह॒पोप॑स्पृश गृ॒ह॒पाय॒ स्वाहा॓ । गृ॒ह॒प्युप॑स्पृश गृ॒ह॒प्यै
स्वाहा॓ । घो॒षि॒ण॒ उप॒स्पृशत घो॒षिभ्य॒ः स्वाहा॓ । श्वा॒सि॒न॒
उप॑स्पृशत श्वा॒सिभ्य॒ः स्वाहा॓ । वि॒चि॒न्वन्त॒ उप॑स्पृशत विचि॒न्वद्भ्य॒ः स्वाहा॓ । प्र॒पु॒न्वन्त॒
उप॑स्पृशत प्रपु॒न्वद्भ्य॒ः स्वाहा॓ । स॒म॒श्नन्त॒ उप॑स्पृशत
सम॒श्नद्भ्य॒ः स्वाहा॓ । दे॒व॒से॒ना उप॑स्पृशत देवसे॒नाभ्य॒ः स्वाहा॓ । या आख्या॑ता॒ याश्चाना॓ख्याता
देवसे॒ना उप॑स्पृशत देवसे॒नाभ्य॒ः स्वाहा॓ ।
द्वा॒रा॒पोप॑स्पृश द्वा॒रा॒पाय॒ स्वाहा॓ । द्वा॒रा॒प्युप॑स्पृश द्वा॒रा॒प्यै स्वाहा॓ । अ॒न्वा॒सा॒रि॒ण॒
उप॑स्पृशतान्वासा॒रिभ्य॒स्स्वाहा॓ । नि॒ष॒ङ्गिन्नुप॑स्पृश निष॒ङ्गिणे॒
स्वाहा॓ । नमो॑ निष॒ङ्गिण॑ इषुधि॒मते॒ क्षेत्र॑स्य॒ पति॑ना व॒यमिति॒ द्वे ।। (१८)
२१८००
ह॒व्याय॑ शर्व घो॒षिभ्य॒ः स्वाहा॑ निष॒ङ्गिणे॒ स्वाहैक॑ञ्च ।। (१८)
इति द्वितीयप्रश्ने अष्टादशः खण्डः ।।
२१९०१
यन्मे॑ मा॒ता प्र॒लु॑लोभ॒ चर॒त्यन॑नुव्रता । तन्मे॒ रेत॑ः पि॒ता वृ॑ङ्क्ता॒मा॒भुर॒न्योऽव॑पद्यताम॒मुष्मै॒
स्वाहा॓ । यास्तिष्ठ॑न्ति॒ या धाव॑न्ति॒ या आ॓र्द्रोघ्नीः
परि॑त॒स्थुषी॑ः । अ॒द्भिर्विश्व॑स्य भ॒र्त्रीभि॑र॒न्तर॒न्यं पि॒तुर्द॑धे॒ऽमुष्मै॒ स्वाहा॓
। यन्मे॑ पिताम॒ही प्र॒लु॑लोभ॒ चर॒त्यन॑नुव्रता । तन्मे॒ रेत॑ः पिताम॒हो
वृ॑ङ्क्ता॒मा॒भुर॒न्योऽव॑पद्यताम॒मुष्मै॒ स्वाहा॓ । अ॒न्तर्द॑धे॒ पर्व॑तैर॒न्तर्म॒ह्या॑ पृथि॒व्या
। आ॒भिर्दि॒ग्भिर॑न॒न्ताभि॑र॒न्तर॒न्यं पि॑ताम॒हाद्द॑धे॒ऽमुष्मै॒ स्वाहा॓ ।
यन्मे॓ प्रपिताम॒ही प्र॒लु॑लोभ॒ चर॒त्यन॑नुव्रता । तन्मे॒ रेत॑ः प्रपिताम॒हो वृ॑ङ्क्ता॒मा॒भुर॒न्योऽव॑पद्यताम॒मुष्मै॒
स्वाहा॓ । अ॒न्तर्द॑ध ऋ॒तुभि॑रहोरा॒त्रैश्च॑

स॒न्धिभिः॑ । अ॒र्ध॒मा॒सैश्च॒ मासैः॑श्चान्त॒र॒न्यं प्र॑पिता॒म॒हाद्द॑धे॒ऽमुष्मै॒ स्वाहा॑
। ये चे॒ह पि॒त॒रो ये च॒ नेह॒ याꣳश्च॑ वि॒द्म याꣳ उ॑ च॒ न प्र॑ वि॒द्म ।
अग्ने॒ तान् वे॑त्थ॒ यदि॒ ते जा॑तवेद॒स्तया॑ प्र॒त्त स्व॒धया॑ मदन्तु॒ स्वाहा॑ । स्वाहा॑
पि॒त्रे पि॒त्रे स्वाहा॒ स्वाहा॑ पि॒त्रे पि॒त्रे स्वाहा॑ । स्व॒धा स्वाहा॒ऽग्नये॑
कव्य॒वाह॑नाय स्व॒धा स्वाहा॑ । ए॒ष ते॑ तत॒ मधु॑माꣳ ऊ॒र्मिस्सर॑स्वा॒न्यावा॑न॒ग्निश्च॑ पृथि॒वी
च॒ ताव॑त्यस्य मा॒त्रा ताव॑तीन्त ए॒तां मात्रा॑न्ददामि॒
यथा॒ऽग्निरक्षि॒तोऽनु॑पदस्त ए॒वं मह्यं॑ पि॒त्रेऽक्षि॒तोनु॑पदस्तः स्व॒धा भ॑व॒तां त स्व॒धां
तैस्स॒होप॑जीव॒र्चस्ते॑ महिमै॒ष ते॑ पितामह॒ मधु॑माꣳ
ऊ॒र्मिस्सर॑स्वा॒न्यावान्॒ वा॒युश्चा॒न्तरि॑क्षञ्च॒ ताव॑त्यस्य मा॒त्रा ताव॑तीन्त ए॒तां मात्रा॑न्ददामि॒
यथा॑ वा॒युरक्षि॒तोऽनु॑पदस्त ए॒वं मह्यं॑
पिता॒म॒हायाक्षि॒तोऽनु॑पदस्तः स्व॒धा भ॑व॒तां त स्व॒धां तैस्स॒होप॑जीव॒ सामा॑नि ते महिमै॒ष
ते॑ प्रपितामह॒ मधु॑माꣳ ऊ॒र्मिस्सर॑स्वा॒न्यावा॑नादि॒त्यश्च॒
द्यौश्च॒ ताव॑त्यस्य मा॒त्रा ताव॑तीन्त ए॒तां मात्रा॑न्ददामि॒ यथा॑ऽऽदि॒त्योऽक्षि॒तोऽनु॑पदस्त
ए॒वं मह्यं॑ प्रपिता॒म॒हायाऽक्षि॒तोनु॑पदस्तः स्व॒धा भ॑व॒तां
त स्व॒धां तैस्स॒होप॑जीव॒ यजूꣳ॑षि ते महि॒मा ।। (१९)
२१९००
अ॒मुष्मै॒ स्वाहा॑ स॒प्त च॑ ।। (१९)
इति द्वितीयप्रश्ने एकोनविंशः खण्डः ।।
२२००१
पृ॒थि॒वी ते॒ पात्रं॒ द्यौर॑पि॒धानं॒ ब्रह्म॑णस्त्वा॒ मुखे॑ जुहोमि ब्राह्म॒णाना॑न्त्वा प्राणापा॒नयो॑र्जु॒हो॒म्यक्षि॑तमसि॒
मैषां॑ क्षेष्ठा अ॒मुत्रा॒मुष्मि॑ल्लोँ॒के । मा॒र्जय॑न्तां॒
मम॑ पि॒तरो॑ मा॒र्जय॑न्तां॒ मम॑ पिता॒म॒हा मा॒र्जय॑न्तां॒ मम॑ प्रपिता॒म॒हाः । मा॒र्जय॑न्तां॒
मम॑ मा॒तरो॑ मा॒र्जय॑न्तां॒ मम॑ पिता॒म॒ह्यो॑ मा॒र्जय॑न्तां॒ मम॑
प्रपिता॒म॒ह्यः॑ । ए॒तत्ते॑ ततासौ॒ ये च॒ त्वामन्वे॒तत्ते॑ पितामहासौ॒ ये च॒ त्वामन्वे॒तत्ते॑
प्रपितामहासौ॒ ये च॒ त्वामनु॒ । ए॒तत्ते॑ मातरसौ॒ याश्च॒
त्वा मन्वे॒तत्ते॑ पितामह्यसौ॒ याश्च॒ त्वामन्वे॒तत्ते॑ प्रपितामह्यसौ॒ याश्च॒ त्वामनु॒ । मा॒र्जय॑न्तां॒
मम॑ पि॒तर॒ इत्ये॒ते । ये च॒ वोऽत्र॒ ये चा॒स्मास्वाशꣳ॑सन्ते॒
याश्च॒ वोऽत्र॒ याश्चा॒स्मास्वाशꣳ॑सन्ते॒ ते च॑ वहन्तां॒ ताश्च॑ वहन्तां॒ तृप्य॑न्तु भवन्त॒स्तृप्य॑न्तु
भवत्य॒स्तृप्य॑त॒ तृप्य॑त॒ तृप्य॑त । पु॒त्रान्पौत्रा॑न॒भि
त॒र्पय॑न्ती॒रापो॒ मधु॑मतीरि॒माः । स्व॒धां पि॒तृभ्यो॑ अ॒मृतं॒ दुहा॑ना॒ आपो॑ दे॒वीरु॒भयाꣳ॑स्तर्पयन्तु

। तृप्य॑त॒ तृप्य॑त॒ तृप्य॑त । प्रा॒णे निवि॑ष्टो॒ऽमृतं॑
जुहोमि॒ ब्रह्म॑णि म आ॒त्माऽमृ॑त॒त्वाय॑ । यां जना॑ः प्रति॒नन्द॑न्ति॒ रात्रिं॑ धे॒नुमि॑वाय॒तीम्
। सं॒व॒थ्स॒रस्य॒ या पत्नी॒ सा नो॑ अस्तु सुमङ्ग॒ली स्वाहा॑ ।
वह॑ व॒पां जा॑तवेदः पि॒तृभ्यो॒ यत्रै॒नान् वे॑त्थ॒ निहि॑तान्परा॒के । मेद॑स॒ः कूल्या॒ उप॒
तान्क्ष॑रन्तु स॒त्या ए॑षामा॒शिष॑स्सन्तु॒ कामै॒स्स्वाहा॑ । यां
जना॑ः प्रतिनन्द॒न्तीत्ये॒षा । इ॒यमे॒व सा या प्र॑थ॒मा व्यौच्छ॒दिति॑ ति॒स्रः । ए॒का॒ष्टकां॑
प॑श्यत॒ दोह॑माना॒मन्नं॑ मा॒ꣳसव॑द्घृ॒तव॑थ्स्व॒धाव॑त् ।
तद्ब्रा॑ह्म॒णैरे॑तिपू॒तम॑न॒न्तम॑क्षय्य॒म॒मुष्मि॑ल्लो॒ँके स्फीति॑ं गच्छतु मे पि॒तृभ्य॒ः स्वाहा॑
। औ॒लू॒ख॒ला ग्रावा॑णो॒ घोष॑मक्रत ह॒विः कृ॒ण्वन्त॑ः
परिवथ्स॒रीण॑म् । ए॒का॒ष्टका तप॑सा॒ तप्य॑माना संवथ्स॒रस्य॒ पत्नी॑ दुदु॒हे प्रपी॑ना । तं
दोह॒मुप॑जीवाथ पि॒तर॑स्स॒हस्र॑धारम॒मुष्मि॑ल्लो॒ँके स्वाहा॑ ।। (२०)
२२०००
तृप्य॑त परिवथ्स॒रीण॒ं त्रीणि॑ च ।। (२०)
इति द्वितीयप्रश्ने विंशः खण्डः ।।
२२१०१
उ॒क्थ्य॑श्चा॒स्यतिरा॒त्रश्च॑ साद्य॒स्क्रीश्छन्द॑सा स॒ह । अ॒पू॒प॒घृ॒ताहु॑ते॒ नम॑स्ते अस्तु
मा॒ꣳसपि॒प्पले॒ स्वाहा॑ । भूः पृ॑थि॒व्य॑ग्नि॒नर्चा॒मुं मयि॒ काम॒ं नियु॑नज्मि॒
स्वाहा॑ । भुवो॑ वा॒युना॒ऽन्तरि॑क्षेण॒ साम्ना॒ऽमुं मयि॒ काम॒ं नियु॑नज्मि॒ स्वाहा॑ । स्व॑र्दि॒वाऽऽदि॒त्येन॒
यजु॑षा॒ऽमुं मयि॒ काम॒ं नियु॑नज्मि॒ स्वाहा॑ ।
ज॒नद॒द्भिरथ॑र्वाङ्गि॒रोभि॑र॒मुं मयि॒ काम॒ं नियु॑नज्मि॒ स्वाहा॑ । रो॒च॒नाया॑जि॒राया॒ग्नये॑
दे॒वजा॑तवे॒ स्वाहा॑ । के॒तवे॒ मन॑वे॒ ब्रह्म॑णे दे॒वजा॑तवे॒ स्वाहा॑ ।
स्व॒धा स्वाहा॑ । अ॒ग्नये॑ कव्य॒वाह॑नाय स्व॒धा स्वाहा॑ । अन्न॑मिव ते दृ॒शे भू॑यास॒ं वस्त्र॑मिव
ते दृ॒शे भू॑यास॒ं वित्त॑मिव ते दृ॒शे भू॑यासमा॒शेव॑ ते
दृ॒शे भू॑यास श्र॒द्धेव॑ ते दृ॒शे भू॑यासम् । सस्र॑वन्तु॒ दिशो॑ म॒हीस्समा धा॑वन्तु सू॒नृता॑ः
। सर्वे॒ कामा॑ अ॒भिय॑न्तु मा प्रि॒या अ॒भि र॑क्षन्तु मा प्रि॒याः ।
यशो॑ऽसि॒ यश॒ोऽहन्त्वयि॑ भूयासमसौ । अ॒ङ्क्तौ न्य॒ङ्क्ताव॒भित॒ इत्ये॒षा । अध्व॑नामध्वपते स्व॒स्ति
मा॒ संपा॑रय । अ॒यं वा॑म॒श्विनो॒ रथो॒ मा दु॒ःखे
मा सु॒खे रि॑षत् । अरि॑ष्टस्स्व॒स्ति ग॑च्छतु॒ विवि॒घ्नन्पृत॑नाय॒तः । अश्वो॑ऽसि॒ हयो॒ऽस्यत्यो॑ऽसि॒
नरो॒ऽस्यर्वा॑ऽसि॒ सप्ति॑रसि वा॒ज्य॑सि॒ वृषा॑सि
नृमणा॑ असि॒ ययु॒र्नामा॑स्यादि॒त्याना॒ं पत्वा॒ऽन्विहि । ह॒स्ति॒य॒श॒सम॑सि हस्तियश॒सी भू॑यास॒ं

वह॑ काल॒ वह॒ श्रियं॑ मा॒ऽभि व॑ह । इन्द्र॑स्य त्वा॒
वज्रे॑णा॒भि नि॑र्द॑धाम्यसौ । अव॑जिह्वक निजिह्वकाव॑ त्वा ह॒विषा॑ यजे । तथ्स॒त्यं यद॒हं ब्रवी॒म्यध॑र॒ो
मद॒सौ व॑द॒ाथ्स्वाहा॑ । आ ते॒ वाच॑मा॒स्यां॑न्दद॒
आ म॑न॒स्याः॑ हृद॑या॒दधि॑ । यत्र यत्र ते॒ वाङ्नि॑हि॑ता॒ तां त॒ आद॑दे । तथ्स॒त्यं यद॒हं ब्रवी॒म्यध॑र॒ो मत्प॑द्यस्वासौ
।। (२१)
२२१००
स्व॒धा स्वाहा॒ श्रियं॑ मा॒ऽभि व॑ह॒ षट्च॑ ।। (२१)
इति द्वितीयप्रश्ने एकविंशः खण्डः ।।
२२२०१
या त॑ ए॒षा र॑रा॒ट्या॑ त॒नूर्म॒न्योर्मृ॒द्ध्रस्य॒ नाशि॑नी । तान्दे॒वा ब्र॑ह्मचा॒रिणो॒ विन॑यन्तु
सुमे॒धस॑ः । यत्त॑ ए॒तन्मुखे॑ऽम॒तः॑ र॒राट॒मुदि॑व॒ विद्ध्य॑ति ।
वि ते॒ क्रोध॑न्नयामसि॒ गर्भ॑मश्वत॒र्या॑ इव । अव॑ज्यामिव॒ धन्व॑नो हृ॒दो म॒न्युं त॑नोमि ते
। इन्द्रापा॑स्य फलि॒गम॒न्येभ्य॒ः पुरु॑षेभ्यो॒ऽन्यत्र मत् ।
यद॒हं धने॑न॒ प्रप॑णश्च॒रामि॒ धने॑न देवा॒ धन॑मि॒च्छमा॑नः । तस्मि॒न्थ्सोमो॒ रुच॒मा द॑धात्व॒ग्निरिन्द्रो॒
बृह॒स्पति॑श्च॒ स्वाहा॑ । परि॑ त्वा॒ गिरे॑रमि॒हं परि॒
भ्रातु॒ः परि॒ष्वसु॑ः । परि॒ सर्वे॑भ्यो ज्ञातिभ्य॒ः परि॑षीत॒ः क्वै॑ष्यसि॑ । शश्व॒त्परि॑कुपितेन॒
संक्रा॑मेणावि॒च्छिदा॑ । उ॒लेन॒ परि॑षीतोऽसि॒
परि॑षीतोऽस्यु॒लेन॑ । आव॑र्तन वर्त॒येत्ये॒षा । आ॒वर्त॑ने नि॒वर्त॑न आ॒वर्त॑न निवर्त॒नाय॒
स्वाहा॑ । अनु॑पोऽह्वदनु॑ह्वयो॒ निव॑र्तो॒ वो॒ न्यवी॑वृतत् ।
ऐ॒न्द्रः परि॑क्रोशो व॒ः परि॑क्रोशतु स॒र्वत॑ः । यदि॒ मामति॒ मन्या॑ध्वा अदे॒वा दे॒ववत्तरम्
। इन्द्र॒ः पाशे॑न सि॒क्त्वावो॒ मह्य॒मिद्वश॒मा न॑या॒थ्स्वाहा॑ ।
यदि॑ वृ॒क्षाद्यद्य॒न्तरि॑क्षात्फल॑म॒भ्यप॑त॒त्तद॒ वा॒युरे॒व । यत्रास्पृ॑क्षत्त॒नुवं॒
यत्र॒ वास॒ आपो॑ बाधन्तां॒ निर्ऋ॑तिं॑ परा॒चैः । ये प॒क्षिण॑ः प॒तय॑न्ति॒ बिभ्य॑तो॒
निर्ऋ॑तैस्स॒ह । ते मा॑ शि॒वेन॑ श॒ग्मेन॒ तेज॑सोन्दन्तु॒ वर्च॑सा । दि॒वो नु मा॑ बृ॒हतो अ॒न्तरि॑क्षाद॒पाः॑
स्तोको॑ अ॒भ्यप॑तच्छि॒वेन॑ । सम॒हमि॑न्द्रियेण॒
मन॑सा॒ समागा॒ं ब्रह्म॑णा संपृ॒ञ्चानस्सु॒कृता॑ कृ॒तेन॑ । इ॒मं मे॑ वरुण॒ तत्त्वा॑ यामि॒ त्वन्नो॑
अग्ने॒ स त्वन्नो॑ अग्ने॒ त्वमं॑ग्ने अ॒यासि॒ प्रजा॑पते । स॒म्राज॑श्च॒
व्याहृ॑त॒ीर्विह॑ताः । इ॒मं जी॒वेभ्य॑ः परि॒धिं द॑धामि॒ मैषां नु॑गा॒दप॑रो॒ अर्द्ध॑मे॒तत्
। श॒तं जीव॑न्तु श॒रद॑ः पुरू॒चीस्ति॒रो मृत्युं॑ द॑धत॒ां पर्व॑तेन ।।(२२)
२२२००

क्वैँष्यसि पराचैरष्टौ च ।। (२२)

इति द्वितीयप्रश्ने द्वाविंशः खण्डः ।।

२००००

उष्णेन पञ्चदशायुर्दा द्वाविंꣳशतिरागन्त्रा द्वादश योगेयोगे चतुर्दश सुश्रवस्सुश्रवसन्नव

परित्वैकविंꣳशतिरिम स्तोमं द्वाविंꣳशतिरायुष्यं

विंꣳशतिर्मय्येकान्नविंꣳशतिस्त्रय्यै विद्यायै द्वाविंꣳशतिर्धाता ददात्वष्टादश दिवस्परीति द्वाविंꣳशतिर्मा ते

कुमारन्त्रयोविंꣳशतिर्नक्तञ्चारिणः पञ्चदश यद्भूमेरेकान्नत्रिंꣳशत् कूर्कुरोऽष्टाविंꣳशतिरिन्द्रंजहि

त्रयोविंꣳशतिः परमेष्ठ्यसि परमामेकत्रिंꣳशद्यन्मे माता

सप्तदश पृथिवी ते त्रयोविंꣳशतिरुक्थ्यश्च षड्विंꣳशतिर्या त एषाऽष्टाविंꣳशतिर्द्वाविंꣳशतिः ।।

उष्णेन धातोक्थ्यश्च द्वाविंꣳशतिः ।।

उष्णेन दधतां पर्वतेन ।।

हरिः ओ(४)म् ।। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।।

एकाग्निकाण्डे द्वितीयप्रश्नः समाप्तः ।।र